SLOVENSKI JADRAN

KOPER — 11. APRILA 1958 | POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI | LETO VII. — ŠTEV. 14

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170 Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

PRED II. OKRAJNO KONFERENCO ZVEZE KOMUNISTOV

Komunisti v boju za kadre

Okrajni komite ZKJ v Kopru je pripravil za svojo drugo konferenco 135 strani obsegajoče politično-organizacijsko poročilo, ki obravnava v prvem delu notranja organizacijska, ideološko vzgojna in kadrovska vprašanja, vtem ko drugo obširno poglavje, »Komunisti v boju za gospodarski in splošno družbeni razvoj okraja«, vprav dokumentarno prikazuje člane ZK in njihovo organizacijo kot močno gibalno silo pri vseh nesporno pomembnih uspehih v razvoju našega okraja, zlasti od komunalne preureditve dalje. Pri tem seveda poročilo — kakor je v organizaciji komunistov navada — nakazuje tudi napake in ovire, ki jih je treba še odstraniti, da bi tudi v našem primorskem območju kar se da hitreje dosegli še lepše življenjske pogoje za vse delovne ljudi.

Iz omenjenega poročila, ki ga trenutno vsi delegati za omenjeno konferenco proučujejo, da bi se s tem čim temeljiteje pripravili na razpravo, smo izbrali odlomek o obči okrajni kadrovski politiki.

Da bi ilustrirali ugodno perspektivo, ki se nam kaže v zvezi z našo občo okrajno kadrovsko politiko, politiko ustvarjanja lepega števila domačega kadra vseh strok, navajamo naslednje podatke o številu dijakov višjih razredov srednjih in srednjih strokovnih šol in slušateljev na univerzi iz koprskega okraja:

OLO in občinski ljudski odbori štipendirajo: 111 dijakov višjih razredov rednih srednjih in srednjih strokovnih šol; 54 dijakov — bivših borcev in aktivistov na izrednih srednjih strokovnih šolah; 136 slušateljev raznih fakultet in višjih šol;

Zveza borcev štipendira: 77 dijakov višjih razredov srednjih in srednjih strokovnih šol; 14 slušateljev raznih fakultet in višjih šol;

podjetja in zadruge našega okraja štipendirajo (približni podatki po oceni): 71 dijakov rednih in izrednih srednjih in srednjih strokovnih šol (višjih razredov), 21 slušateljev raznih fakultet in višjih šol;

na svoje stroške študira iz našega okraja (približni podatki) 330 dijakov višjih razredov srednjih in srednjih strokovnih šol in 90 slušateljev raznih fakultet.

Skupaj študira iz našega okraja na srednjih in visokih šolah 907 dijakov in univerzitetnih študentov.

OLO in občinski ljudski odbori dajejo za redne štipendije letno din 13,103.500.—;

OLO in občinski ljudski odbori dajejo za izredne štipendije letno (otroci padlih borcev, bivši borci, aktivisti) din 17,514.452.—;

podjetja in zadruge našega okraja dajejo letno za štipendije (približna ocena) din 11,792.700.—.

Skupno daje družba v našem okraju za štipendiranje letno din 42,410.652.

Če upoštevamo, da je dolgoletna fašistična raznarodovalna politika v teh krajih zapustila porazno zapuščino glede na domačo inteligenco (saj spadi naš okraj med takšne pokrajine, ki imajo zelo visok odstotek — nepismenih!), tedaj zgornji statistični podatki zgovorno ilustrirajo vso načrtnost in skrb okrajnih političnih in oblastvenih forumov za pospešeno ustvarjanje domačih šolanih kadrov, četudi za ceno visokih finančnih žrtev, ki se zde na prvi pogled nesorazmerno visoke v primerjavi s finančno zmogljivostjo našega okraja. Toda zlasti po priključitvi tega ozemlja k Jugoslaviji se je tu z izredno ostrino pokazalo tako občutno pomanjkanje inteligence, zlasti strokovnih kadrov, da smo morali za vsako ceno podvzeti dvoje važnih kadrovskih ukrepov: po eni strani smo morali — če smo hoteli brž doseči takšen napredek na vseh področjih družbenega razvoja — poiskati najbolj nujno število potrebnih kadrov drugod, pri čemer nam je izdatno priskočila na pomoč vsa Slovenija; po drugi strani pa smo nujno morali takoj preiti na dolgoročno ustvarjanje domačih kadrov iz koprskega okraja: z razširjeno mrežo srednjih in strokovnih šol v okraju in s širokim sistemom štipendiranja. Smatramo, da edino takšna splošna kadrovska politika lahko zagotovi temu s prirodnimi bogastvi izredno obdarjenemu okraju tako sijajen razvoj, kakor ga tudi tukajšnje ljudstvo zasluži.

OK in občinski komiteji bodo morali vsekakor tudi v bodoče nadaljevati s takšno dolgoročno politiko ustvarjanja potrebnih domačih kadrov; njihove kadrov-

(Nadaljevanje na 2. strani)

OKRAJNA KONFERENCA ZK ODLOŽENA

Po priporočilu Centralnega komiteja ZK Slovenije je v zvezi s pripravami za VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, ki bo 22. in 23. t. m. v Ljubljani, druga okrajna konferenca ZK Koper preložena na mesec maj. Točen datum bomo sporočili naknadno.

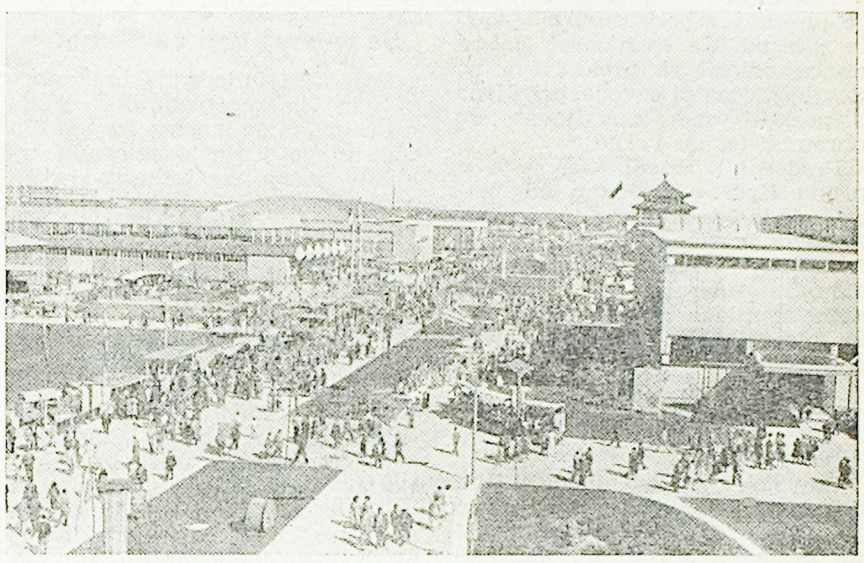

Danes je odprt in bo trajal do 25. aprila II. mednarodni Zagrebški velesejem, ki je tokrat prirejen v znamenju široke potrošnje. Tako je na njem vzorčni sejem jugoslovanskega blaga, mednarodni sejem blaga za široko potrošnjo, mednarodni sejem opreme za gostinstvo in trgovino, sejem našega obrtništva in mednarodni sejem tehnične in strokovne knjige. Razen tega pa je na sejmu tudi revija sodobnega oblačenja. Novost na sejmu je, da bodo domači interesenti lahko kupili razstavljeno blago kar na sejmu, ker je za nakup odobrena dokajšnja vsota deviz, ki jih bo banka dodeljevala interesentom z dinarskim kritjem neposredno na sejmišču.

Več povezave z delovnimi kolektivi

Na redni letni skupščini Okrajne zveze TVD Partizan v Kopru so največ govorili o potrebi povezave društev Partizan z delovnimi kolektivi. Praksa je pokazala, da so prav delovni kolektivi neizčrpen rezervoar kadrov za društva in da je še vse polno možnosti za vključevanje delavske mladine v organizacijo. Ne gre samo za vključevanje delavcev in nameščencev v organizacijo, ampak tudi za pomoč, ki jo je treba nuditi kolektivovm. V okraju imamo več primerov dobrega sodelovanja (na primer v Sežani), v mnogih primerih pa stojijo društva ob strani. V razpravi so med drugim navedli primer Izole, kjer so organizirali kolektivi številna tekmovanja, Partizan pa ni znal te stvari primerno izrabiti za okrepitev svojih vrst. V razpravi so nadalje poudarili, da bo treba letos vnesti v delo še več pestrosti in raznih tekmovanj. Prav zato so organizirali tudi Okrajni festival telesne kulture, ki bo lepa priložnost za vsestransko vključevanje prebivalstva v telesno vzgojo, predvsem pa mladine in delovnih kolektivov. V razpravi so kritizirali nekatere občine (Ilirska Bistrica, Koper), kjer se je treba vsako leto boriti za odobritev sredstev za telesno vzgojo. Nekatere občine v okraju pozabljajo, da je vlaganje sredstev v telesno vzgojo dejansko vlaganje sredstev za močne in zdrave ljudi, ki bodo sposobni na svojih delovnih mestih tudi več narediti.

Iz poročil je bilo razvidno, da so lani dosegle organizacije Partizan mnogo uspehov. Festivala v Ljubljani se je udeležilo 1400 članov. Med letom so ustanovili društvi v Štanjelu in Hrpeljah, tako da ima vsaka občina v okraju zdaj vsaj eno društvo. Skupaj je na Koprskem 24 društev z okrog 2500 člani, pripravljajo pa še ustanovitev društva v ilirskobistriški občini in v Senožečah. Lani se je udeležilo raznih tečajev okrog 100 članov Partizana. Precejšen problem na terenu je še zmeraj pomanjkanje telovadnic in kadrov. Toda stvar se zboljšuje in bodo letos v tem pogledu, zlasti kar zadeva kadre, spet napravili pomemben korak naprej.

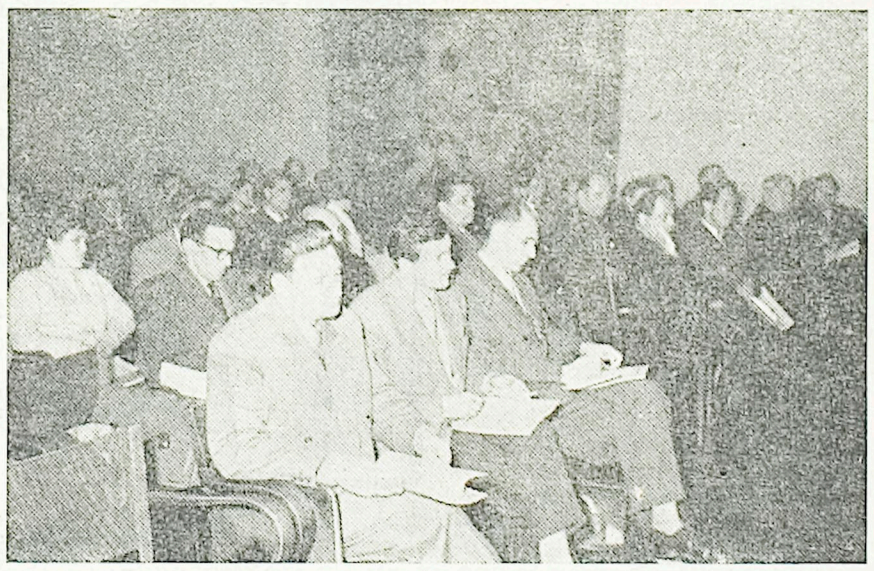

Z občnega zbora okrajne zveze TVD Partizan v Kopru minuli teden. Delegati in gostje med poročilom predsednika Črtomira Kolenca v mali dvorani koprskega gledališča.

OBLETNICA SMRTI

Borisa Kidriča

Jugoslovanski narodi bodo danes počastili spomin velikega revolucionarja, graditelja naše socialistične domovine in državnika Borisa Kidriča, ki je umrl pred petimi leti. Boris Kidrič je bil del duše naše revolucije, izgorel je v neizrečeni ljubezni za delovnega človeka in je bil, kot je rekel tovariš Edvard Kardelj, eden tistih resnih ljudi, ki svoje plodno življenje neprestano in do poslednjega diha razdajajo svojemu ljudstvu v nepretrganih bitkah za njegov napredek in za napredek človeštva sploh.

Svetozar Vukmanović

NOVI PREDSEDNIK ZSJ

Na ponedeljskem plenumu sveta Zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu je bil izvoljen za novega predsednika sveta dosedanji podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović-Tempo. Na tem plenumu je bila poudarjena misel, da je nadaljnji uspešni razvoj komunalnega sistema pri nas odvisen od sodelovanja delavskega razreda, ki mora dati življenju v komunah odločilno obeležje.

Franc Leskošek - Luka

POKROVITELJ KOPRSKE REGATE

Brodarska zveza Slovenije je sporočila, da je član Zveznega izvršnega sveta in predsednik centralnega odbora Ljudske tehnike Jugoslavije Franc Leskošek prevzel pokroviteljstvo nad III. mednarodno koprsko regato. Ta tradicionalna prireditev bo letos v koprskem zalivu od 1. do 3. avgusta.

Pripadniki I. primorske MDB »Pinka Tomažiča« delajo novo obvozno cesto nad Veliko Loko na Dolenjskem. Več o delu in življenju mladih brigadirjev na Cesti bratstva in enotnosti preberite na 7. strani.

Plodno posvetovanje mladih proizvajalcev

V nedeljo dopoldne se je zbralo v Izoli na prvo posvetovanje mladih delavcev živilske in tobačne industrije Slovenije 70 delegatov, ki so na pobudo CK LMS in Občinskega komiteja LMS Izola kot prireditelja posvetovanja razpravljali o razmerah v posameznih podjetjih, o dejavnosti mladinskih organizacij ter izčrpno poročali o vlogi mladine v delavskem samoupravljanju.

Uvodoma je predsednik Občinskega komiteja LMS Izola Tihomil Javoršek govoril o nalogah mladih proizvajalcev živilske industrije ter prikazal sedanje stanje in prihodnje naloge gospodarstva naše dežele. V razpravi so delegati poudarili potrebo po ustanavljanju klubov mladih proizvajalcev, ki naj usposabljajo svoje člane za družbeno upravljanje in skrbijo za izobraževanje mladih delavcev. Naglasili so nujnost močnejšega uveljavljanja mladih delavcev pri reševanju raznih gospodarskih vprašanj posameznih podjetij in njihovega vključevanja v razne oblike družbenega upravljanja. Z bogatimi mislimi in napotki so v razpravi sodelovali tudi gosti, med katerimi so bili predsednik CK LMS Tone Kropušek, tajnik republiškega sindikata prehrambene in tobačne industrije Franc Bergant, organizacijski sekretar ZKS okraja Koper Julij Titl, predsednica OK LMS Marija Vogrič, predsednik občinskega ljudskega odbora Srečko Vičič in drugi.

Sprehod po svetu

Hruščev in Eisenhower izmenjala pismi

Predsednik sovjetske vlade Hruščev je poslal pismo predsedniku ZDA Eisenhowerju v zvezi s prekinitvijo atomskih poskusov in v zvezi s sestankom na najvišji ravni. Hruščev je opozoril ameriškega predsednika, da je Sovjetska zveza sklenila opustiti jedrske poskusne eksplozije in je pozval ZDA, naj store isto. Hruščev je konec prejšnjega tedna v nekem govoru tudi opozoril, da je prekinitev poskusnih eksplozij le začasna. Če se namreč Zahod ne bo odločil za prekinitev, bo Sovjetska zveza seveda prisiljena s poskusi spet nadaljevati za obrambo lastne varnosti.

Predsednik Eisenhower se je v pismu Hruščevu izognil odgovoru glede prekinitve poskusov. Ponovil je samo stare ameriške koncepcije glede proizvodnje atomske energije v miroljubne namene, glede zračne inšpekcije in miroljubnega izkoriščanja vesolja.

Obisk sovjetske partijske delegacije na Madžarskem

Sovjetska vladna in partijska delegacija pod vodstvom Nikite Hruščeva se že nekaj dni mudi na uradnem obisku na Madžarskem. Namen obiska je, še bolj utrditi prijateljske stike med obema državama. Na nekem zborovanju je Hruščev izjavil, da pot do zmage nad kapitalizmom ni v vojni, marveč v povečani proizvodnji in boljšem standardu. Sovjetska zveza noče s svojim orožjem vsiliti socialističnega sistema drugim deželam, noče pa tudi dopustiti — kot tega nočejo dopustiti druge dežele — da se drugi vmešavajo v njene notranje zadeve.

Egipt želi prijateljstvo z vsem svetom

Predsednik združene arabske republike Naser je v razgovoru za ameriško televizijo izjavil, da arabske države nočejo biti sovražnik ZDA. Mi težimo za prijateljstvom z vsem svetom — je izjavil Naser, ohraniti pa moramo našo suverenost in nacionalno dostojanstvo. Ovire, ki preprečujejo normalizacijo odnosov med ZDA in Združeno arabsko državo, niso materialne, temveč moralne narave. Glede odnosov z Izraelom pa je izjavil, da je poglavitni problem v arabsko-izraelskih odnosih problem pravic palestinskega prebivalstva.

Še zmeraj boji na Sumatri

Boji med indonezijskimi uporniki in vladnimi četami na srednji Sumatri še zmeraj trajajo. Po zadnjih poročilih so uporniki izgubili važna strateška področja in mesto Lirik, kjer so petrolejska polja. Vojska prodira zdaj proti središču otoka, kjer so glavnine upornIških sil.

Optimistična izjava glavnega tajnika OZN

Glavni tajnik OZN Hammarskjoeld je po obisku Sovjetske zveze in Anglije prispel v New York. Novinarjem je izjavil, da je med razgovori v Moskvi in Londonu čutil, da je pri državnikih obeh držav mnogo iskrenih želja, da bi ohranili mir v svetu. Na isto razpoloženje računa, da bo naletel tudi v ZDA. Hammarskjoeld je tudi pozdravil sklep Sovjetske zveze o opustitvi poskusnih atomskih eksplozij.

ZA BOLJŠO KULTURNOPROSVETNO DEJAVNOST NA PIVŠKEM

Pretekli teden je bila v Pivki seja občinskega Sveta Svobod in prosvetnih društev. Glavna ugotovitev je bila, da ljudskoprosvetno življenje v Pivki še zdaleč ni razveseljivo, čeprav bi moralo dajati pečat vsej občini. Na terenu sicer imamo nekaj kulturnoprosvetnih društev, vendar je to vse premalo za razgibano življenje.

Čeprav so v sami Pivki zagotovljena najnujnejša materialna sredstva, ni vidnega napredka in se zdi, da najbolj manjka prave volje do dela. Žalostno je dejstvo, da moramo za razne proslave vabiti ljudi in zbore od drugod in jim plačevati honorarje, ko bi lahko ta denar s pridom uporabili v druge namene.

Edina razveseljiva točka pri pivški Svobodi je baletna skupina in Ljudska univerza. V vsej občini pa lahko razen nekaj knjižnic pohvalimo le prosvetno društvo v Zagorju. To pa je prav gotovo vse premalo za 8.000 občanov na Pivškem.

Sklep zadnje seje občinskega sveta je bil, da mora postati razgibano ljudskoprosvetno življenje v Pivki središče in vzor za vso občino. S. M.

Vnekaj vrstah

LONDON — Pretekli petek se je zbralo na Trafalgar Squaru v Londonu več kot 5.000 ljudi ter protestiralo proti graditvi atomskih bomb. Demonstranti so nato odšli v Oldermasten, središče za proizvodnjo atomskega orožja, ki je 80 km oddaljeno od Londona.

BUDIMPEŠTA — Predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev je v Budimpešti govoril in pozval velesile, ki imajo jedrsko orožje, naj ustavijo vse atomske poskuse. Obenem je ponovil predlog Sovjetske zveze, naj bi v tem smislu uvedli mednarodno nadzorstvo.

KAIRO — Britanska letala so popolnoma razrušila štiri vasi v Omanu. Vasi so bombardirali, ko so britanske pehotne sile zaman napadale pristaše omanskega imama.

WASHINGTON — V državo Gano bo v kratkem odpotovala posebna komisija 30 ameriških strokovnjakov, ki bodo skrbeli za razvoj tehničnih ved v kmetijstvu, živinoreji in industriji.

MOSKVA — Iz Leningrada bo odpotovala skupina raziskovalcev in znanstvenikov, ki bo raziskovala nastajanje ledenikov in hihidrološke razmere na Arktiki. Odprava ima posebno opremo, s katero se bo lahko spustila do 6.000 metrov globoko pod morsko gladino in raziskala morsko dno ter njegove spremembe v zadnjih 600 do 700 tisoč letih.

CLEVELAND — Proizvodnja jekla v ZDA zaradi gospodarskega zastoja, ki je zajel ameriško gospodarstvo, močno nazaduje. Nekatere večje tovarne, ki izdelujejo gospodinjske potrebščine, so že napovedale zmanjšanje proizvodnje.

KAIRO — Združene arabske države bodo nakupile več reakcijskih letal sovjetske proizvodnje »TU-104«, ki jih bodo uporabili v civilnem letalstvu.

WASHINGTON — ZDA bodo zaprosile dežele Daljnega vzhoda, da bi dovolile gradnjo ameriških raketnih oporišč za srednjo daljavo.

RABAT — Maroški kralj Mohamed napoveduje, da bo Maroko zahteval v vsaki morebitni vojaški pogodbi, naj vnesejo tudi zahtevo po umiku tujih čet z maroškega ozemlja.

TOKIO — Japonska vlada bo poslala svoje opazovalce na Pacifik, kjer bodo ZDA imele letos nuklearne poskuse. Opazovalci bodo v glavnem člani znanstvene komisije OZN, ki proučuje vplive atomskih radiacij.

Komunisti v boju za kadre

ske komisije se morajo v bodoče še bolj skrbno in še bolj sistematično posvečati vsem vprašanjem, ki so v zvezi s štipendiranjem; zlasti pa morajo vzdrževati stalen stik s štipendiranci, imeti o njih točno evidenco in skrbeti za njihovo politično rast. Skrb kadrovskih komisij pri OK in občinskih komitejih mora biti usmerjena tudi na pretehtano izbiro politično vrednih kandidatov za štipendiranje v okviru dolgoročnega plana potreb za posamezne stroke določene komune, prednjačiti pa morajo tudi s svojo iniciativo, da bi podjetja in zadruge za zadovoljitev svojih perspektivnih kadrovskih potreb iz lastnih sredstev, bolj kot je bil to primer doslej, štipendirala višje število študentov.

Že rezultati dosedanje sistematične skrbi za usposabljanje novih kadrov iz vrst mladih domačinov koprskega okraja kaže tako razveselljivo perspektivo, da bomo že v nekaj letih postopoma dobili razmeroma visoko število tukajšnje domače inteligence, zlasti raznovrstnih visokokvalificiranih strokovnjakov. Nam komunistom bo v največje zadoščenje, ko bomo na ta način s skorajšnjo izpopolnitvijo številnih kadrovskih vrzeli v koprskem okraju z mladimi, izšolanimi domačini v glavnem zacelili rano zgodovinske krivice, po kateri je bila desetletja tukajšnjemu, namenoma neizšolanemu ljudstvu namenjena usoda naroda izkoriščanih težakov in nekvalificiranih delavcev.

Na področju kadrovanja je torej napravljen znaten korak naprej. Tudi v bodoče moramo komunisti posvečati vso skrb nadaljnji vzgoji mladih kadrov, prav posebej pa se morajo posvetiti tem vprašanjem okrajni in občinski komiteji s svojimi kadrovskimi komisijami.

Demonstracija proti atomskim poskusom v Angliji

Okrog 5000 demonstrantov se je te dni napotilo iz Londona v 80 km oddaljen Oldermaston, kjer je center za proizvodnjo atomskega orožja. Ko bi se moralo zborovanje začeti, je pripeljal avtomobil, iz katerega so po zvočniku obdolžili udeležence pohoda, da so pristaši Sovjetske zveze in da s svojim delovanjem povečujejo nevarnost vojne. Zborovalci so naskočili avtomobil in ga poškodovali, napovedovalca pa so vrgli na travo.

Poskus z raketo Atlas

V ZDA so izstrelili medcelinsko raketo Atlas. Dosegla je višino 3000 kilometrov, medtem ko je predvidena najvišja višina 8000 kilometrov. Amerikanci so doslej opravili sedem poskusov z raketami Atlas, od teh se jih je pet ponesrečilo.

Pogodbeno sodelovanje v kmetijstvu

V ocenitvi letošnjih občnih zborov kmetijskih zadrug je treba reči, da jih je preveval duh programa našega petletnega plana, da smo torej ubrali pravo pot, toda potrebno je zadrugam predvsem dobro vodstvo, zaupanje in prepričanje članstva, da bomo cilj dosegli le s skupnimi močmi.

Ta skupna moč in prizadevanje pa se lahko najvidneje odraža in lahko najprej pokaže pozitivne rezultate v pogodbenem sodelovanju med zadrugo in kmetovalci, ki ji z drugo besedo pravimo tudi kooperacija.

O kooperaciji so na letošnjih zborih zadrug veliko in obširno govorili; člani so z zanimanjem sledili obrazložitvam, kaj je kooperacija oziroma pogodbeno sodelovanje v kmetijstvu. Vendar imamo vtis, da so se ponekod te besede prestrašili in jo razumeli tako, kot da gre za nekakšno novo obliko nekdanjih obdelovalnih zadrug.

Napačno razumevanje kooperacije je lahko le plod nejasnega tolmačenja, pomanjkljivih prijemov in izražanja. Lahko pa trdimo, da vsebinsko kooperacija oziroma pogodbeno sodelovanje našim kmetovalcem ni tuja, zato so tudi pokazali tolikšno zanimanje prav za to vrsto gospodarskega sodelovanja v kmetijski proizvodnji. Neki zametek kooperacije po našem podeželju bi lahko imenovali nekdanje skupno popravilo poti, čiščenje kanalov in vodnjakov, skupno pašo in čiščenje pašnikov, vaške nočne straže itd. Torej so se že desetletja prej zavedali, da s skupnimi močmi lahko marsikaj narede in dosežejo. V naprednih zadrugah smo tudi doslej imeli precej oblik kooperacij — vsaj vsebinsko — čeprav se to ni imenovalo pogodbeno sodelovanje.

Kooperacija torej ni nobena nova iznajdba. Danes so drugačne razmere in drugačni družbeni odnosi, kot so bili nekdaj. Napravili smo velik korak naprej, zato ima tudi ta kooperacija — pogodbeno sodelovanje — med zadrugo in kmetovalci popolnejšo obliko in globljo vsebino.

Organizator kooperacije pa je edina naša gospodarska organizacija na vasi — naša zadruga.

Zato smo prepričani, da med nami ni nobenega zadružnika ali kmetovalca, ki bi mislil, da je zadruga zato tukaj, da bi ga s kooperacijo hotela osiromašiti, mu odvzeti zemljo in napraviti iz njega nekakšnega hlapca na njegovi lastni kmetiji. Pač pa je zadruga zato tu, da ga v novi socialistični ureditvi naše družbe privede do boljšega življenja. Kooperacija je le eno izmed sredstev za dosego tega cilja!

RZ

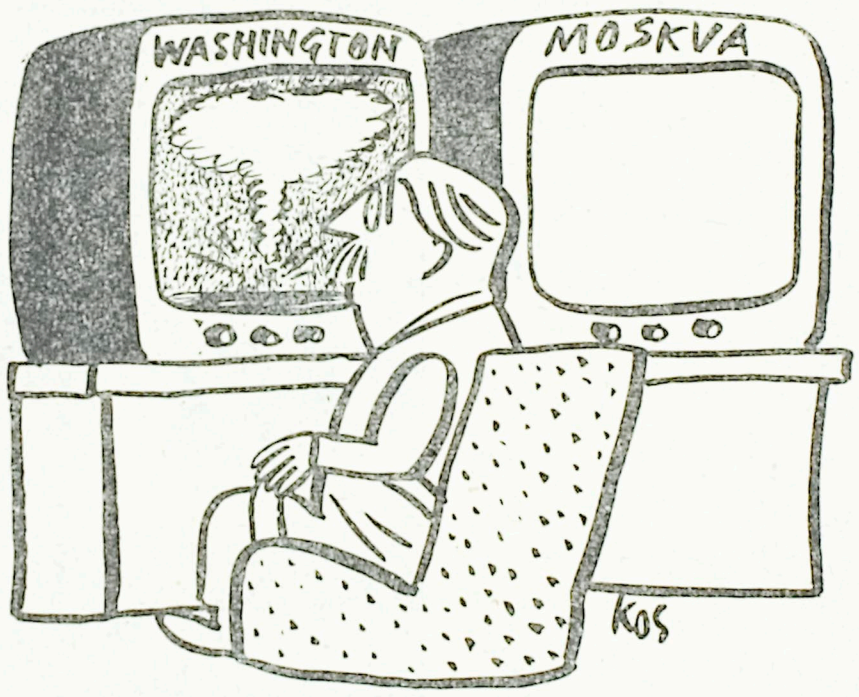

Mc Millan: — I, seveda je ameriški boljši...

Naokratko

IZ AMERIKE BOMO UVOZILI v vrednosti 62,5 milijona dolarjev njihovih kmetijskih presežkov. Del vrednosti tega blaga nam ZDA nudijo kot posojilo. Uvozili bomo 520 tisoč ton pšenice, 26 tisoč ton jedlnega olja in 20 tisoč ton bombaža.

PRVE DOMAČE RADIJSKE CEVI namerava začeti izdelovati tovarna RR Zavodov v Nišu. Predvidena je proizvodnja 11 vrst teh cevi, da bi zmanjšali njihov uvoz iz Nemčije in Madžarske.

UMETNO JEZERO BODO ZAČELI GRADITI PRI PRILEPU v Makedoniji. Jezero bo obsegalo 324.000 kvadratnih metrov, vanj pa bo pritekalo več rek in pritokov. Voda tega jezera bo namakala velike površine obdelovalne zemlje, predvsem bombaževe plantaže.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Nerazumljiva politična logika

Odmev vseh resnih in dobronamernih ljudi v svetu na enostransko sovjetsko odločitev o ustavitvi atomskih in vodikovih poskusov za nedoločen čas je bil razveseljiv. Kaže, da je to velika možnost za ostvaritev boljšega mednarodnega zaupanja kot je danes. To pa je ena izmed osnovnih predpostavk za uspešno pot k razorožitvi nekaterih dežel. Gre za to, da se je človeštvo prvič odločilo za razorožitev s tako odločnostjo, kot še nikdar doslej.

Vendar kaže, da nekateri ne soglašajo s sovjetskim predlogom. Na zahodu so nekateri politiki, ki dvomijo v pozitivnost sovjetske odločitve. Ti skeptiki želijo vzbuditi pri drugih nezaupanje v sovjetski predlog, čeprav je lahko ta predlog začetek težnje po atomski razorožitvi. Nekateri brezbrižno prezirajo nevarnost, ki jo predstavlja odločitev vlade te ali druge dežele — kot je Zahodna Nemčija — da svojo armado oboroži z atomskim orožjem. Po takšni politični logiki je vsakršno odstopanje od eksperimentalne uporabe termonuklearnega orožja v nekem primeru nevarnejše od oborožitve s tem orožjem. Takšna politična logika ne pelje nikamor in brez dvoma je nasprotna vsemu, kar ljudstva vsega sveta pričakujejo od svojih vlad. Zahteva vseh dežel je, da bi napravili vsaj nekaj za ustavitev atomskih in vodikovih poskusov. Jugoslovanska vlada je večkrat zelo točno preko raznih mednarodnih organizacij, kot so Združeni narodi in njegov podkomite za razorožitev, dokazala svoje stališče za ustavitev atomskih in vodikovih eksperimentov. Za vse človeštvo velja, naj bi najnovejši sovjetski predlog ne bil vzrok za kakršnokoli rezerviranost, pač pa naj bi bil ugodna priložnost za okrepitev pritiska na vse sedanje izdelovalce atomskega orožja, da bi prej kot mogoče zavzeli enako stališče. V glavnem si moramo biti svesti, da bi bilo najbolj pametno, če bi v svetu zavladalo takšno stanje, ki bi atomsko in vodikovo eksperimentiranje zatrlo, pa naj bo to z enostransko odločitvijo posameznih velesil ali s skupnim nastopom.

Najnovejša sovjetska odločitev je skupno s predlogom treh zahodnih velesil o začetku priprav za sklicanje konference na najvišji ravni brez dvoma ustvarila dokaj ugodno ozračje za nadaljnje razgovore kljub raznim mnogim nekonstruktivnim podvigom, ki smo jih opazili v poslednjih mesecih in tednih. Zato naj ne bi nasprotovali Sovjetski zvezi, ki je dala enostransko, vendar koristno odločitev o ustavitvi atomskih in vodikovih poskusov. Laže bi nasprotovali tistim, ki takega stališča niso usvojili, čeprav so težili po uveljavitvi lastne politične in taktične prednosti in da niso prehiteli Sovjetske zveze s konstruktivnimi predlogi za razorožitev.

Kupujte srečke denarne loterije RK Slovenije, saj pomagate s tem graditi mladinsko klimatsko okrevališče na Debelem rtiču.

GOSPODARSKA OSNOVA PERSPEKTIVNEGA RAZVOJA KOPRSKEGA OKRAJA

Še velike možnosti

Pri sestavljanju in obravnavanju načrta perspektivnega razvoja okraja moramo imeti pred očmi predvsem geografski položaj, prirodne in klimatske pogoje ter možnosti razvoja proizvajalnih sil področja, katerega obravnavamo.

Geografski položaj okraja Koper je zelo ugoden in leži na severo-zahodnem delu države ob meji med Italijo in našo državo. Na severu meji na okraj Gorico, na vzhodu na okraj Ljubljano in na jugu na okraj Pulj. Na zahodu ga zaključi 42 km dolga slovenska obala Jadranskega morja.

Področje okraja lahko delimo na tri dele, od katerih ima vsak za gospodarstvo različne značilnosti.

Prvi del se razteza od Nanosa proti Snežniku in Jelšanam in zavzema občine Postojna, Pivka in Ilirska Bistrica. Ta del je značilen zaradi velikih gozdnih površin in kmetijskih površin, ki so ugodne za pridelovanje živinske krme in sadjarstva. Na tem predelu dobimo okrog 85 % lesa in približno 45 % krompirja.

Drugi ali osrednji del se razteza jugovzhodno od Gorice preko Štanjela v smeri proti Podgradu in Podgorju ter zajema občine Sežana, Divača, Hrpelje in del občine Koper. Ta del je značilen zaradi sočnih pašnikov, ki nudijo pogoje za vzrejo kvalitetne živine. Razen tega ima poleg Postojnske jame tudi ta predel vrsto zanimivih kraških pojavov.

Tretji ali zahodni del leži ob morju in zajema področje flišnih geoloških formacij, ki dajejo temu področju specifično obeležje. Na tem predelu ležijo občine Piran, Izola in del občine Koper. To področje je bogato predvsem po vrtninah in vinogradih. Iz tega predela dobimo 60 % povrtnin, predvsem graha, zgodnjega krompirja in paradižnika, ter 90 % grozdja.

Manjši del okraja je hribovit in sega do višine 1800 m. Ti hribi tvorijo zaključek Dinarskega gorovja na prehodu v alpski svet.

Potoki in reke tečejo v glavnem pod zemljo zaradi kraških pojavov, od katerih sta najznačilnejši Postojnska in Škocjanska jama, v katerih so osredotočene lepote kraškega podzemlja.

Klimatski pogoji so na področju okraja zelo različni. Severni del, posebno pa Postojno, uvrščamo v ostro kontinentalno klimo, južni del pa v milejšo sredozemsko klimo.

Največ padavin je na področju Javornika, kjer se ustavljajo in hladijo zračni tokovi, ki jih topel veter prinaša z morja. Najmanj padavin pa je v Portorožu in okoli Sečovelj, kar ustvarja ugodne pogoje za turizem in solinarstvo. Največ padavin imamo v jeseni v septembru, najmanj pa v začetku leta, predvsem v mesecu marcu.

Toplotne razlike so precej velike, predvsem v vzhodnem predelu, proti morju pa se zmanjšujejo. V Kopru je srednja januarska temperatura 4,7° C, v juliju pa je 23,2° C.

Preko koprskega okraja gredo zelo važne komunikacije, ki povezujejo morje s celino. Koprski zaliv se skupno s tržaškim zalivom najgloblje zajeda v evropski kontinent in predstavlja zaradi tega del najvažnejšega prometnega vozla za transport blaga iz in v srednjeevropski industrijski bazen. Najugodnejše prometne zveze gredo skozi Postojnska vrata, ki ležijo med Alpami in Dinarskim gorstvom. Skozi ta vrata pelje južna železnica, ki povezuje Trst in Reko z Ljubljano, Dunajem in ostalimi srednjeevropskimi mesti. Pa tudi vsa ostala pota gredo skozi ta vrata proti morju na Reko, Pulj in Koper, ki je najsevernejša luka v naši državi.

Okraj Koper je razdeljen na 9 občin. Po številu prebivalcev je največja občina Koper, potem pa Ilirska Bistrica. Najvažnejša turistična centra sta Portorož in Postojna, Koper pa postaja novo industrijsko in pomorsko središče.

Površina okraja znaša 1946 km² in je po velikosti na šestem mestu v Sloveniji. Izvajanje perspektivnega plana smo pričeli pri 98.148 prebivalcih in smo bili na predzadnjem mestu v Sloveniji. Gostota prebivalstva je bila v primerjavi s tem nekaj več kot 50 prebivalcev na km², kar pomeni, da sodi med slabo naseljena področja.

Od obdelovalnih površin odpade sorazmerno malo na njive: vsega 18.244 ha ali 48,5 %. Njive so z 39 % zasajene z žiti, ki pa nimajo posebne značilnosti za gospodarstvo tega okraja. Pač pa so važne povrtnine, ki pokrivajo 6.918 ha ali 37,9 %. Njive s povrtninami so v obalnem pasu na prvem mestu. Krompir pokriva 4.479 ha površin ali 24,6 %, paradižnik pa le 721 ha ali 4 %.

Vinogradi zavzemajo 3210 ha površin ali 8,6 % obdelovalnih. V vinogradih je nekaj nad 15 milijonov trt, od katerih daje povprečno vsaka 0,7 kg grozdja na leto, kar pomeni, da je dosti trt že propadlo in da je potrebna načrtna obnova vinogradov.

Sadovnjaki pokrivajo 885 ha ali 0,8% kmetijskih površin. Vseh stebel je malo čez 807 tisoč. Največ od tega je jablan, in sicer 240 tisoč, oljk 111 tisoč in češenj okrog 76 tisoč.

Živinoreja je v največjem delu okraja na prvem mestu, razen v predelu ob morju, je pa sorazmerno slabše razvita kot v Sloveniji ali povprečno v naši državi. Največ je goveje živine, in sicer okrog 32.000 glav, kar pomeni, da pride na 100 prebivalcev povprečno 32 glav. To pa je za 25 %manj, kot pa je povprečje v Sloveniji, in 15 % manj od državnega povprečja.

Gozdovi zavzemajo 728 km² ali 37,4 % celotne površine okraja. Gozdne površine so sorazmerno dosti manjše od povprečja Slovenije. Večji gospodarski značaj imajo gozdovi v vzhodnem delu okraja, kjer prevladujeta smreka in jelka. Vseh iglavcev imamo na področju okraja nekaj nad 3,8 milijona m³ ali 57 %, in nekaj nad 2,8 milijona m³ listavcev ali 43 %.

Vzhodni del ima 100 do 180 m³ lesnih zalog po hektarju in daje pretežno tehnični les za predelavo in izvoz. Gozdovi v ostalem delu okraja ne pokrivajo niti potreb prebivalstva ter imajo le 10 do 40 m³ lesne mase po hektaru. Razen tega so v gozdno pasivnem predelu okraja gozdne površine še izkoriščane s pašo živine.

Letno se poseka okoli 86.000 m³ tehničnega lesa ter nekaj jamskega in celuloznega lesa.

Poseben problem v gozdarstvu, kakor tudi v celotnem gospodarstvu sploh, je vprašanje pogozdovanja in melioracije kraškega področja, kjer so bili nekdaj veliki gozdovi, pa so bili uničeni; zaradi tega je danes to področje najbolj siromašno in pasivno.

Od rudnega bogastva so na tem področju samo manjše količine črnega premoga in lignita. Po grobih ocenitvah znašajo zaloge v Sečoveljskem bazenu okrog 2 milijona ton. Rudnik Timav pa operira z rezervo okrog 4 tisoč ton; je pa to premog visoke kalorične vrednosti. Lignita pri Ilirski Bistrici ne kopljemo več zaradi slabe kvalitete.

Na področju okraja so tudi večja ležišča kvalitetne gline in laporja, ki sta odlična surovinska baza za razvoj opekarske industrije. Dokazane zaloge zadostujejo za proizvodnjo več kot 100 let.

Na kraškem področju je tudi dovolj kvalitetnega marmora, ki je pa slabo raziskan, tako da sedanje znane zaloge zadoščajo le za proizvodnjo nekaj let.

Morje s svojimi lepotami in zelo ugodnimi klimatskimi pogoji ter zeleno obalo, ki je na najlepših točkah tudi zavarovana pred neprijetnimi severnimi vetrovi, predstavlja pravo bogastvo in najmočnejšo surovinsko osnovo koprskega okraja.

Aktivnih prebivalcev, to je ljudi, ki so zaposleni in delajo, je v okraju okrog 46.000 ali 47 %. Največje število (okrog 47 %) je zaposlenih v kmetijstvu, kar je nad republiškim, toda pod državnim povprečjem. Na drugem mestu, toda daleč izpod kmetijstva, je število zaposlenih v industriji, kar kaže na relativno slabo industrializacijo tega okraja.

To bi bila nekoliko pomanjšana gospodarska slika koprskega okraja in zelo grobo podana gospodarska osnova, ki pa kljub temu pokaže najosnovnejšo gospodarsko problematiko. Iz te slike moremo že izluščiti temeljne zaključke, na katerih bomo zgradili glavne smernice perspektivnega razvoja gospodarstva koprskega okraja.

Ing. P. A.

TEDEN DNI po Jugoslaviji

NOVA NAHAJALIŠČA NAFTE SO ODKRILI NA OBMOČJU ROVINJA. Raziskovalna dela bodo nadaljevali takoj, ko bodo namestili posebne raziskovalne instrumente in vrtalne naprave. Strokovnjaki za nafto in geologi trdijo, da so na tem področju večja nahajališča nafte.

REŠKA RAFINERIJA NAFTE »BORIS KIDRIČ« JE LANI PROIZVEDLA ZA 23 MILIJARD DINARJEV VREDNOSTI. To pomeni, da se je vrednost proizvedenega blaga povečala v primerjavi z letom 1956 za več kot 4 milijarde dinarjev.

NA PODROČJU ZADARSKEGA OKRAJA BO EDEN NAJVEČJIH SADOVNJAKOV v naši državi, saj bo zajemal več kot 1.000 ha in ga bodo začeli v kratkem urejevati. Investicijski program predvideva, da bodo za njegovo ureditev v treh letih porabili 1250 milijonov dinarjev. Na tem velikem prostoru bodo zasadili približno 2,400.000 dreves, od teh skoraj 1,800.000 breskev in 400.000 hrušk najboljših vrst. Ta sadovnjak bo dajal letno povprečno 28.000 ton sadja, kar bo zadostovalo za preskrbo obmorskih krajev, nekaj pa bodo lahko izvozili tudi v druge kraje naše dežele in tujino.

DOMAČA PROIZVODNJA POLIVINILA SE BO PRIHODNJE LETO POVEČALA NA 7.000 TON, ker bo tovarna »Jugovinil« dobila 700 milijonov za obnovo starih in za zgraditev novih obratov. V bližnji prihodnosti bo tovarna začela izdelovati nove vrste plastične mase, tako imenovani suspenzijski polivinilski prah. Podjetje »Jugovinil« bo letos izvozilo približno 2.000 ton svojih izdelkov v vrednosti okrog 600 milijonov dinarjev.

SKORAJ 3,5 MILIJARDE DINARJEV JE BIL LANI DEVIZNI PRILIV IZ TURIZMA. Podatki kažejo, da je tujski turizem ustvaril okrog 2 milijardi 600 milijonov dinarjev deviznega prometa, da je bila skoraj 30 % od te vsote vrednost raznih uslug, kot so prometne usluge, takse za vize itd., kar kaže, da je tujski turizem pomemben činitelj naše plačilne bilance.

5,2 MILIJARDE DINARJEV BOMO LETOS INVESTIRALI V TURISTIČNE IN GOSTINSKE OBRATE. To je za 25 % več kakor lani. S temi investicijami bo omogočen večji turistični promet in večji priliv tujih gostov, ker je kredit predviden za zgraditev komunalnih naprav za kulturno in zabavno življenje ter za rekonstrukcijo in obnovo številnih gostinskih obratov. Lani se je zmogljivost naših hotelov povečala za 2.000 postelj, zmogljivost restavracij pa za približno 10.000 sedežev. Zvezni izvršni svet pa je iz gospodarskih rezerv federacije dal v marcu splošnemu investicijskemu skladu milijardo dinarjev za investicije za pospeševanje turističnega prometa s tujino. Ta posojila bodo dobili predvsem tisti občinski odbori, ki s svojo investicijsko izgradnjo zagotavljajo večji učinek v plačilni bilanci.

15 TISOČ TON TOBAKA BODO LETOS IZVOZILI IZ MAKEDONIJE. To je dvakrat več kot lani. Največ tobaka bo odkupila Amerika, sledijo ji pa Sovjetska zveza, Francija, Češkoslovaška in Zahodna Nemčija. Vrednost prodanega tobaka bo znašala več kot štiri in pol milijarde dinarjev.

PRIPRAVE ZA GRADNJO CESTE ZAGREB—LJUBLJANA. V prvi izmeni, ki je začela delati 1. aprila, je blizu 15.000 mladincev. Za zgraditev tega odseka ceste, kakor tudi za graditev ceste Beograd—Djevdjelija, ki jo bo prav tako zgradila mladina, je odobreno 5,750.000 dinarjev. Skupine inženirjev iz Ljubljane in Zagreba so že začele pripravljati načrte za posamezne odseke. Največje, pa tudi najtežavnejše gradbeno delo bo most čez Savo pri Zagrebu. Kolektiv »Hidromontaže« v Mariboru je ne glede na svoje druge obveze obljubil, da bo pravočasno izdelal konstrukcijo, da bi bil ta odsek ceste »Bratstvo — enotnost« pravočasno dograjen.

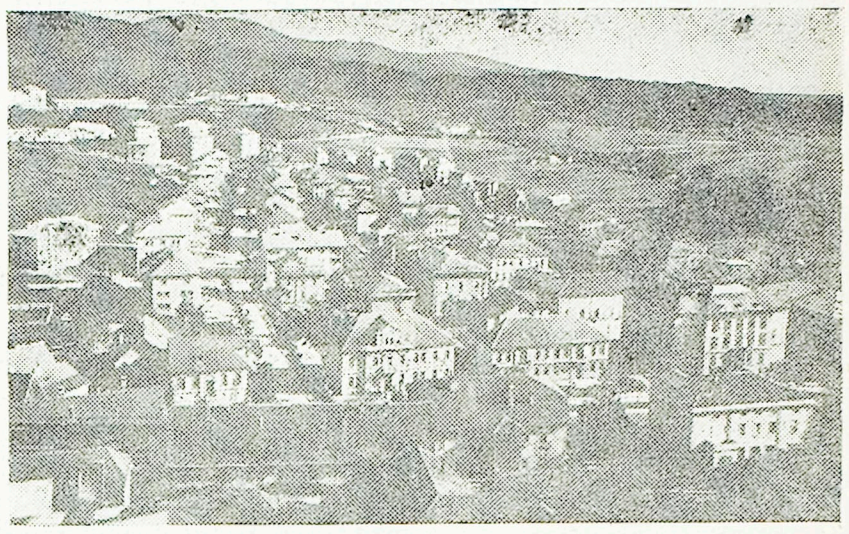

Čim širša kontrola nad cenami

Področje piranske občine je dobilo neugoden sloves najdražje občine v okraju. Oddelek za gospodarstvo je po nalogu predsednika OLO izvršil kontrolni popis cen vseh artiklov, ki so v prodaji na drobno na področju občine, in jih primerjal s cenami v Kopru in Izoli. Rezultat kontrole in primerjanja je bila ugotovitev, da je Piran najdražje obalno mesto Slovenije.

Svet za blagovni promet ObLO Piran je na svoji seji obširno razpravljal o tem problemu. Člani sveta so nakazali številne vzroke, zaradi katerih prihaja do višanja cen. Nekaj vzrokov je objektivnih; tako na primer turistični promet občine nujno privede do podražitve živil itd. V bistvu pa so vsi vzroki posledica nezadostne kontrole nad blagovnim prometom.

Po dolgi diskusiji je Svet sklenil ustanoviti posebno komisijo za cene. Predsednik komisije je članica Sveta za blagovni promet in turizem Josipina Crnica, ostale članice komisije pa bodo delegirala društva žena iz Pirana, Portoroža in Lucije in organizaciji SZDL iz Strunjana in Sečovelj. Svet je zastopal mnenje, da morajo biti v tej komisiji državljani, ki imajo vsakdanji neposreden stik s trgovino na drobno, torej gospodinje, ki neugodnost vsakega višanja cen občutijo takoj v lastnem gospodinjskem proračunu.

Članice komisije bodo zasledovale gibanje cen na svojem področju in signalizirale vsako samovoljno podražitev občinskemu tržnemu inšpektorju. Komisija bo imela po potrebi skupne seje, na katerih bo pretresla razna vprašanja, ki so v zvezi s cenami in sploh s preskrbo. Ena važnih nalog komisije je, pomagati k prizadevanjem za poživitev dela potrošniških svetov. Čim širša bo kontrola nad cenami in trgovino, tem manj bo neupravičenih podražitev in drugih nepravilnosti v preskrbi našega prebivalstva.

Svet za blagovni promet in turizem OLO Piran je že pred tem ustanovil tričlansko komisijo, ki skrbi za zagotovitev redne in zadostne preskrbe prebivalstva in turistov v občini in posreduje za sodelovanje med raznimi preskrbovalnimi podjetji v občini ter izven nje.

Jule

MI IN BRIGADIRJI

V nedeljo so brigadirji I. primorske mladinske delovne brigade »Pinko Tomažič« v Veliki Loki radostnih lic poslušali magnetofonske posnetke javnega nagradnega tekmovanja mladinskih ekip, ki je bilo 30. marca v koprski gledališki dvorani pod naslovom »Zadeni-odgovori brigadirjem«. Ta javna oddaja je bila namreč posvečena 12. obletnici ustanovitve prvih mladinskih delovnih brigad in graditeljem avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti«, organiziral pa jo je Okrajni komite LMS Koper.

V nedeljo, 20. aprila, bo okrajni štab mladinskih delovnih brigad priredil brigadirjem pestro družabno prireditev, na kateri bodo sodelovali na pobudo občinskih komitejev LMS mladinci in mladinke koprskega okraja.

RAVNE

Na kmetijskem posestvu v Ravnah pri Pivki, kjer z uspehom dela kmetijsko-gospodarska šola in kjer je tudi poskusna postaja za gojenje raznih semen, so dosegli v prašičereji lepe uspehe z gojenjem izbranih vrst prašičev. Tudi molznost njihovih krav se je v zadnjem času močno povečala in že beležijo več kot 8 litrov mleka, ki ga dnevno daje vsaka njihova krava.

SEMINAR ZA SEKRETARJE GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

V Portorožu je pretekli teden 35 sekretarjev gospodarskih organizacij iz raznih krajev Slovenije od Murske Sobote in Jesenic do Črnomlja in Kopra obiskovalo štiridnevni seminar, katerega je priredil »Organizator«, Zavod za organizacijo in tehniko poslovanja. Seminar je vodil tov. Bojan Samobor, predavanja pa so imeli priznani slovenski strokovnjaki za ekonomijo in administrativno-tehnična vprašanja, med njimi prof. inž. Albin Ralca. Program seminarja je bil zelo obširen. Med drugim so se udeleženci podrobno seznanili z naslednjimi problemi: Interna organizacija gospodarske organizacije; Funkcije posameznih oddelkov in njihova medsebojna povezava; Racionalizacija in mehanizacija administracije; Vodenje sestankov; Problemi dela z ljudmi; Zakon o delovnih razmerjih in personalna politika v gospodarski organizaciji; Pravilniki o delovnih razmerjih in poslovnik personalne službe; Premije in tarifni pravilnik; itd.

To je bil četrti tovrstni seminar, ki ga je organiziral omenjeni zavod. Prvi trije seminarji z isto tematiko so bili na Bledu. Udeleženci si namreč ob prijavi sami izberejo kraj, kjer želijo, da bi potekal seminar. V načrtu je še 6 takih seminarjev, vsaj toliko prijav je Zavod prejel doslej. Interesenti naj se obrnejo na zavod »Organizator« v Ljubljani.

Jule

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Nadaljnja pot kmetijskih zadrug

Osnovno načelo, ki ga je treba uresničiti v nadaljnjem razvoju kmetijskih zadrug je v tem, da bodo morale v bodoče opustiti vse nekmetijske dejavnosti. Zadruge naj se posvete kmetijski proizvodnji kot njihovi temeljni in v bistvu tudi edini nalogi. S tem naj bi uresničili načela, ki so bila sprejeta ob spremembi naše gospodarske politike, obenem pa naj bi dali zadrugam nov pečat, ki bi jasnejše prikazoval njihovo dejavnost in njihov značaj. Zadruge naj bi se zato čimprej otresle vseh priveskov raznih dejavnosti, ki so jih doslej opravljale in ki so iz zadrug napravile samo neke vrste gospodarskih organizacij, ki so se bavile z vsem drugim kot s kmetijstvom, ali pa je bila zanje kmetijska proizvodnja in skrb za dvig kmetijstva bolj postranskega pomena. Večina izmed njih je osredotočila svoje napore n. pr. na trgovske posle vseh vrst, pri čemer so izkoriščale številne ugodnosti, ki jih še uživa zadružništvo.

Seveda je s predvideno spremembo nujno zvezana tudi sprememba predpisov in je že napovedana sprememba uredbe o kmetijskih zadrugah. Po osnutku te uredbe ostanejo kmetijske zadruge gospodarske organizacije, nad katerimi pa bo imela družba večje pravice glede nadzorstva kot doslej. Pri tem je važno, da vlaga družba preko zadrug v kmetijstvo velika sredstva, ki jih ima pravico seveda kontrolirati glede njihove uporabe. Izrecno pa bo prepovedano zadrugam opravljati gostinske in komunalne dejavnosti, izjemno bodo lahko opravljale posle prometa z industrijskim blagom za široko potrošnjo. Spremenjene bodo tudi oblike upravljanja kmetijskih zadrug preko občnega zbora, zadružnega sveta, upravnega odbora in upravnika.

Drugih podrobnosti ne bi navajali. Pač pa bi morali poudariti, da že sedanji predpisi predvidevajo velike ugodnosti za zadruge. Naj omenimo samo nižje obrestne mere tako za osnovna sredstva kot za sklade obratnih sredstev oziroma posojil, ki bodo odobrene v ta namen. Kolikor se namreč pečajo zadruge s kmetijstvom in dobe za ta namen sredstva, se jim obrestuje le po 2,5% letno, sicer pa — 6%. Posebne ugodnosti uživajo tudi pri regresih in podobno.

Končno naj še omenimo, da se vedno bolj pojavlja v prvih stolpcih gospodarskih listov vprašanje varčevanja. Tu ni mišljeno samo denarno varčevanje, ki dobiva morda šele sedaj svojo pravo vsebino, temveč je mišljeno splošno in vsestransko varčevanje v gospodarstvu. Glede denarnega varčevanja moramo omeniti, da je nekaj časa morda stopilo v ozadje, ker se je smatralo, da ne ustreza v celoti našim potrebam. Izkazalo pa se je, da predstavlja to varčevanje važen instrument za uravnavanje tržišča v nasprotju s preširokim odobravanjem potrošniških kreditov, ki so grozili porušiti ravnotežje med denarnimi in blagovnimi zalogami. Glede varčevanja v gospodarstvu pa je sedaj v ospredju zlasti varčevanje pri gradnjah stanovanj in pri trošenju investicijskih sredstev sploh. Seveda bo pri tem treba najti pravo mero, da ne bomo zapadli iz ene v drugo skrajnost.

-dt-

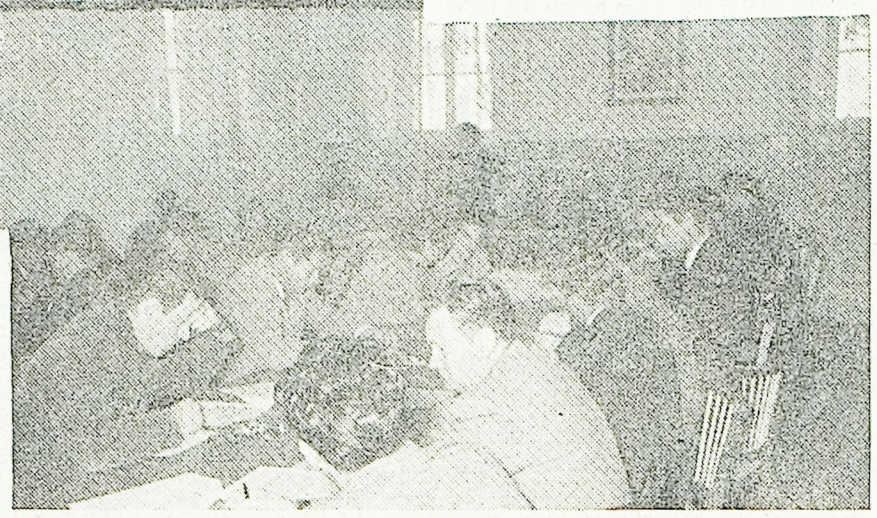

S seje ObLO Koper minuli teden, ko so sprejemali družbeni plan in proračun za letošnje leto. Na zgornji sliki zbor proizvajalcev, na spodnji pa občinski zbor na ločenih zasedanjih razpravljata o planu.

KOPRSKA OBČINA JE SPREJELA DRUŽBENI PLAN IN PRORAČUN

Nadaljnji porast proizvodnje in narodnega dohodka

V četrtek, 3. aprila, sta ves dan zasedala oba zbora občinskega ljudskega odbora in na ločenih sejah razpravljala o predlogu letošnjega družbenega plana koprske občine, zvečer pa na skupni seji sprejela družbeni plan in proračun. Razprava o predlogu družbenega plana bi bila potekala hitreje, če bi bilo pripravljeno gradivo jasnejše in bi ne bilo treba šele na zasedanju vsklajevati prvotnega osnutka s kasnejšim osnutkom, ki so ga odborniki dobili šele na samem zasedanju.

Letošnji družbeni plan predvideva, da se bo na osnovi lani doseženih dobrih pogojev celotna proizvodnja v občini še nadalje povečala. Družbeni proizvod v industriji se bo v primerjavi z minulim letom povečal za 34%, medtem ko predvideva družbeni plan, da bo kmetijska proizvodnja porasla za okrog 20%. Narodni dohodek pa se bo povečal za nadaljnjih 16%. Celotni družbeni proizvod bo po družbenem planu znašal 5 milijard 137 milijonov din. Kakor v industriji in kmetijstvu, tako določa plan povečane storitve tudi v gradbeništvu, prometu, trgovini, gostinstvu in turizmu, obrti in komunalni dejavnosti.

V razpravi sta oba zbora ugotavljala, da je družbeni plan v marsičem premalo konkreten ter sta zaradi tega sprejela na skupni seji nekatere dopolnilne sklepe. Med drugim sklep, da naj občinski svet za kmetijstvo zbere vse podatke in sestavi konkreten načrt o tem, kaj bo treba storiti, da se bo kmetijska proizvodnja povečala tako, kakor na splošno predvideva družbeni načrt. V zvezi s komunalnimi deli pa je bil sprejet sklep, naj upravni aparat zbere in sestavi pregled vseh potreb, nakar bosta zbora o njih razpravljala, jim določila prioritetni red ter v sodelovanju med komuno in gospodarskimi organizacijami skušala poiskati potrebna dodatna sredstva za realizacijo komunalnih potreb.

Na prihodnji seji, ki je bila določena za 15. april, bosta zbora razpravljala med drugim tudi o ustanovitvi podjetja »Obalna plovba«, za kar bodo do takrat pripravili ustrezen predlog z vso dokumentacijo. Ustanovitev »Obalne plovbe« je tem bolj nujna, ker smo tik pred turistično sezono, za katero bo treba poskrbeti vsaj za minimalni potniški pomorski promet ob slovenski obali.

OB SPREJETJU OBČINSKEGA DRUŽBENEGA PLANA V POSTOJNI

Graditi na doseženih uspehih

Preteklo soboto sta oba zbora občinskega ljudskega odbora v Postojni razpravljala o predlogu letošnjega občinskega družbenega plana in proračuna. Odborniki so v razpravi o predlogu dopolnjevali nekatere postavke z umestnimi predlogi. Po zaključeni razpravi je bil predlog družbenega plana in proračuna z dopolnitvami sprejet.

Družbeni plan postojnske občine predvideva, da bo letos v tej občini ostvarjenega milijon 965 tisoč dinarjev družbenega proizvoda, to je za nad 300 tisoč dinarjev več kot lani. K temu povečanju bo v glavnem prispevala povečana proizvodnja v kmetijstvu in v obrti, na povečanje narodnega dohodka pa bo vplivala tudi večja storilnost dela in boljše izkoriščanje proizvajalnih sredstev. Skladi gospodarskih organizacij iz delitve dohodka bodo letos dosegli 112 milijonov dinarjev, medtem ko so lani znašali le 89 milijonov dinarjev, sredstva občinskega odbora pa bodo narasla od 116 milijonov dinarjev v preteklem letu na 211 milijonov dinarjev letos.

ZA UREDITEV TURISTIČNIH POSTOJANK

Znatna investicijska sredstva bodo letos pritekala iz splošnega in republiškega investicijskega sklada za hitrejši razvoj turizma, trgovine, gostinstva in obrti. Tako bo omogočeno urediti bližino turističnih postojank in nabaviti razno opremo za turistične obrate zlasti v okolici Postojnske jame in v samem mestu. Zato bodo morale gospodarske organizacije s tega področja gospodarske dejavnosti pripraviti programe za rekonstrukcijo in razširitev svojih obratov. Te organizacije naj bi tudi iz lastnih skladov prispevale sredstva kot dopolnilo investicijskim posojilom.

Letos bo na razpolago 140 milijonov dinarjev za stanovanjsko gradnjo. Predvideno je, da bodo v teku leta dograjeni do tretje faze vsaj štirje bloki. Razen tega bodo drugi investitorji nadaljevali gradnjo lani začetih stanovanjskih gradenj in začeli graditi nove objekte, tako da bo letos zaživelo delo na dvajsetih stanovanjskih blokih, v katerih bo približno 100 stanovanj. Tako bo letos gradbena dejavnost trikrat večja, kot je bila lani in vrednost vseh gradbenih del bo dosegla 240 milijonov dinarjev.

Občinski ljudski odbor bo v tem letu razpolagal z 28 milijoni dinarjev za negospodarske investicije. Od te vsote je pet milijonov dinarjev predvidenih za dograditev nujno potrebnega prostora za postajanje motornih vozil pri Postojnski jami ter za začetek gradnje kopalnega bazena v Postojni. Nekaj denarja je namenjenega ureditvi Kulturnega doma, kanalizacije, javne razsvetljave ter za izboljšanje komunalnih ter servisnih uslug na področju občine.

PREDVIDEN JE VELIK RAZMAH INDUSTRIJE, KMETIJSTVA, GOZDARSTVA IN PROMETA

Lani se je industrijska proizvodnja postojnskega področja izredno povečala. K temu so pripomogle izboljšane razmere na zunanjem tržišču, povečana zmogljivost furnirnice v Prestranku in obrata lesne galanterije v Postojni, boljša oskrba z električno energijo in predvsem povečani napori za dvig storilnosti delovnih kolektivov. Obseg proizvodnje se je povečal za 24,8 %, medtem ko se je število zaposlenih dvignilo le za 10 % in produktivnost dela za 13 %. Letošnji družbeni plan predvideva tudi, da se bo obseg proizvodnje povečal za nadaljnjih 10 % in to predvsem v Tovarni mesnih izdelkov v Postojni, v Tovarni furnirja v Prestranku, kjer bodo zvišali proizvodnjo za 5 %, in še v nekaterih drugih gospodarskih organizacijah. Podjetje LIP Postojna bi lahko povečalo proizvodnjo končnih izdelkov. Tako povečanje pa bodo industrijska podjetja dosegla s sedaj zaposleno delovno silo, če bo učinek njenega dela večji.

Tudi kmetijska proizvodnja je v zadnjih letih hitro napredovala. Pri tem velja omeniti, da je bila proizvodnja krompirja leta 1957 za več kot 68 stotov višja na hektar, kot je bila leta 1955, proizvodnja ječmena za 4 stote, ovsa za 3 stote in sena skoraj 3 stote na hektar. Tudi odkup mleka se je močno povečal, prav tako tudi odkup prašičev in mesa, da zadovoljuje proizvodnim potrebam Tovarne mesnih izdelkov za pet mesecev. Povečanju kmetijske proizvodnje so v glavnem pripomogli uvajanje številnih agrotehničnih ukrepov, boljša oskrba s semeni in še vrsta drugih činiteljev.

Predvideno je, da bo letošnja kmetijska dejavnost za 16,8 % večja od lanskoletne. Zato velja priporočiti kmetijskim zadrugam tesnejše sodelovanje s kmetovalci pri ureditvi pogonskih pašnikov, pri nabavi in prodaji pasemske živine, pri pitanju, oskrbovanju z umetnimi gnojili in zaščitnimi sredstvi, pri intenzivnejšem uvajanju strojnih uslug in pri asanaciji sadovnjakov. Na področju občine je 1465 ha pašnikov agrarne skupnosti, ki niso primerno negovani, njihovo izkoriščanje pa je takšno, kot je bilo pred sto leti.

Letos bo ustanovljena vodna skupnost za področje postojnske in pivške občine. Pričakovati je tudi, v kolikor bodo dani pogoji, da bi že letos začeli z raznimi melioracijskimi deli, ki bodo v prihodnje na področju občine zavzeli velik obseg.

Sečnja gozdov bo letos za 11 % večja kot je bila lani, to pa pomeni, da bo posekanega 40558 kubičnih metrov lesa, od tega 24.420 kubičnih metrov v gozdovih družbenega sektorja. Obseg gozdno-gojitvenih del v gozdovih, ki so last skupnosti, bo ostal na lanskoletni ravni, v gozdovih privatnikov pa se bo povečal za približno 30 %. Za ta dela je predvidenih 12 in pol milijona dinarjev.

Tudi v kmetijstvu bo potrebno posvetiti posebno skrb izdelavi investicijskih programov, saj velja za njihovo izvajanje marsikakšna olajšava.

NAPREDEK TUDI V TRGOVINI, GOSTINSTVU IN OBRTI

Promet trgovine na debelo zahteva temeljito proučitev trgovske mreže z namenom, da bi izločili čimveč posredniških stroškov in v vsem zadovoljili potrošnike. Zato bo trgovsko podjetje Nanos začelo graditi v Postojni nova skladišča, podjetje Vino pa bo razen izbire pijač zagotovilo pravočasno dostavo in izdelalo program za ureditev sodavičarskega obrata. Trgovska podjetja na drobno nameravajo letos odpreti novo delikatesno trgovino, mesnico, prodajalno kruha ter sadja in zelenjave. Razširjena in obnovljena bo tudi prodajalna galanterije in izdelkov domače obrti. Treba pa bo še izboljšati oskrbo s kurivom in omogočiti oddaljenim naseljem preskrbo s premogom.

Promet v gostinstvu je bil lani za 4,5 % nižji kot leta 1956. Temu je vzrok tudi dejstvo, da so gostinski obrati opremljeni z zastarelo opremo in da zato ne zmorejo zadovoljiti vedno večjega števila gostov. Če bodo gostinska podjetja dobila novo opremo, ki je bila že nabavljena in jo znala pravilno izkoristiti, se bo letos povečal promet v gostinstvu za 3,5 %.

Lani je obiskalo Postojnsko jamo približno 200.000 turistov. To kaže, da bo zanimanje za jamo raslo iz leta v leto. Zato bo nujno temeljito izkoristiti sredstva, ki so predvidena za razna olepševalna in komunalna dela pri ureditvi okolice Postojnske jame, Predjamskega gradu, naselij in cest, ki peljejo do jame.

Obrtna dejavnost se bo letos povečala za 29,7 %. To povečanje bo omogočila povečana proizvodnja podjetja LIV in odprtje novih obrtnih obratov. Predvideno je, da bo stanovanjska skupnost ustanovila nov uslužnostni obrat za pranje, čiščenje in krpanje perila ter oblačil. Zavod za komunalno gospodarstvo bo odprl delavnico cementnih izdelkov v Planini, predvideno pa je, da bodo začeli že letos s pripravljalnimi deli za ustanovitev servisne delavnice za popravilo motornih vozil. Prav tako je tudi predvideno, da bo kinopodjetje Zarja v Postojni dobilo nove projektorje in ustrezno široko platno za predvajanje cinemaskopskih filmov.

Ština

Bilo bi prav . . .

. . . če bi se gospodarske organizacije zavedale, da povišanje cen surovinam vpliva na zviševanje cen proizvodom in ruši stabilizacijo trga;

. . . če bi odgovorni voditelji podjetij upoštevali, da brez normiranja ne bo možno povečati produktivnosti, ker je normiranje osnovni pogoj za krepko proizvodno disciplino;

. . . če bi komisije za analitično oceno delovnih mest upoštevale znanje in sposobnost, odgovornost, napor in delovne pogoje, ker bi tako laže ugotovile, čemu je neko delovno mesto »vrednejše« ali »težje« v primerjavi z drugimi delovnimi mesti;

. . . če bi področni hišni sveti koprskega okraja in tudi drugod po vzgledu izolskih področnih hišnih svetov temeljito začeli reševati stanovanjske probleme in se zavedati nalog, ki jih imajo kot družbeni upravljavci;

. . . če bi družbene organizacije v podjetjih pomagale mladim proizvajalcem, da bi dosegli primerno kvalifikacijo in da bi preprečile netovariški odnos starejših delavcev, ki ljubosumno skrivajo svoje znanje in mlajše delavce radi odrivajo od možnosti za dosego boljše strokovne izobrazbe.

KRIZA V POMORSKEM TOVORNEM PROMETU

Mednarodni trg za pomorski tovor je najobčutljivejši barometer svetovnega gospodarstva. Od sueških dogodkov dalje se nahaja morska plovba v stalno rastočem kritičnem razvoju. Vedno več ladij postaja po pristaniščih. Prvi so bili seveda starejši nedonosni tankerji, kolikor niso imeli več naročil. V zadnjih šestih mesecih je prizadevalo tudi že linijsko plovbo. Kriza je mednarodna. Konec letošnjega februarja je ležalo po lukah brezdelno privezanih že 560 ladij. Več naročil ladijskih novogradenj so lastniki preklicali. Mnogo pomorščakov je že od lanskega oktobra brez plače. Samo v zahodnonemških pristaniščih miruje blizu sto nezaposlenih ladij. Na svetovnem trgu je tovorna prevoznina padala skozi vse leto in je zdaj dosegla minimum. Znižala se je več kot štirikratno. Starejših ladij se pod takimi pogoji ne izplača več vpregati. Celo za moderne 13 do 15 tisoč BRT ladje so sedanje cene za prevoz tovora nesprejemljive, ker prinašajo le izgubo.

Kaj pravijo drugod

Zasavski TEDNIK

V ZAGORJU SE ŽE PRIPRAVLJAJO NA PRAZNOVANJE I. MAJA

Kakor smo izvedeli, so v Zagorju že pričeli s pripravami za praznovanje mednarodnega delavskega praznika — 1. maja. Menijo, da bi moral biti letošnji prvi maj v Zagorju manifestacija in mobilizacija socialističnih sil in prikaz našega gospodarskega in družbenega napredka. V kratkem bodo izdelali dokončni načrt praznovanja. Že sedaj pa je določeno, da bodo po vseh gospodarskih organizacijah slavnostna zasedanja delavskih svetov.

DOLENJSKI LIST

Izdaja Socialistična zveza delovnega ljudstva okraja Novo mesto

VELIKO PRIZNANJE

Pod izredno težkimi pogoji je v preteklem mesecu prvih 13 mladinskih brigad iz Hrvatske in Slovenije pripravilo vse potrebno, da se bodo te dni lahko začela redna dela v 16 naseljih vzdolž avto ceste bratstva in enotnosti. Glavni štab MDB je včeraj zjutraj proglasil za dosežene uspehe pri postavljanju barak, graditvi dohodnih cest, vodovodov, telefonskih in električnih napeljav in za uspehe pri ostalih delih

ZA UDARNE BRIGADE:

KARLOVŠKO BRIGADO, MARIBORSKO BRIGADO, TRBOVELJSKO-GORIŠKO BRIGADO, IX. LJUBLJANSKO BRIGADO, NOVOMEŠKO BRIGADO, ZAGREBŠKO BRIGADO, X. LJUBLJANSKO BRIGADO, KOPRSKO-GORIŠKO BRIGADO, POMURSKO BRIGADO, KRANJSKO BRIGADO, SISAŠKO BRIGADO, CELJSKO BRIGADO in specialno brigado »ELES«.

Odlikovanim brigadam in vsem prizadevnim brigadirkam in brigadirjem toplo čestitajo k visokemu priznanju tudi vsi delovni ljudje Dolenjske!

POMURSKI VESTNIK

IZBRUH NAFTE V VERŽEJU

Veržej, 1. aprila (po telefonu). Pred dnevi so naleteli v vrtini Ve-3 na nafto. Po večletnem domala brezuspešnem iskanju nafte so beli rudarji naleteli na izredno bogato nahajališče nafte. Močan pritisk te dragocene tekočine brizga visoko v zrak. Izvedenci so sporočili, da je to doslej najboljša nafta, ki smo jo kdaj lahko črpali pri nas. Pritisk, s katerim sili nafta na dan, je trikrat močnejši kot smo ga spoznali pri vrtini v Filovcih. Po tem sodeč je tukaj najmočnejša žila v Pomurju, kar daje slutiti, da bo okolica Verženja postala naftin bazen, kot je petišovski.

* * *

P. s.: Veselo, kaj, če bi verjeli . . . Tako je namreč Pomurski vestnik naplahtal svoje bralce za prvi april.

Koncert mladih umetnikov

Ob gostovanju Srednje glasbene šole iz Ljubljane

V torek, 8. aprila, smo doživeli drugi glasbeni večer, ki so ga v letošnji sezoni pripravile »Primorske prireditve«. Za Koper je to pravzaprav malo, posebno če upoštevamo, da »Večer opernih arij« ni zapustil nobenih globljih vtisov. Lepše doživetje predstavlja druga prireditev: nastop orkestra in solistov Srednje glasbene šole iz Ljubljane.

Tega nastopa seveda ne smemo enačiti z običajno šolsko produkcijo, ki ima namen pokazati dospelost učenca v tehniki in podajanju. Koncert orkestra Srednje glesbene šole je nudil precej več; 50 mladih glasbenikov je *doživljalo* umetnine, ki so jih izvajali. Pri poklicnih orkestrih je kaj redek primer, da spremljevalci podpirajo solista s tolikšno toplino in zavzetostjo, še redkeje, da mu nudijo tudi priložnost, pokazati vse svoje sposobnosti. Česar ne zmore plačani glasbenik, to zmore sošolec in prijatelj. Tak vtis sem imel ob poslušanju torkovega koncerta. Tu ni šlo za golo spremljavo, za note, ki jih mora orkester odigrati, tu je šlo za glasbeno umetnost, h kateri je vsak prispeval enak delež, tako solist kakor njegovi spremljevalci.

Spored koncerta bi bil seveda popolnejši, če bi obsegal celotna dela, ne pa samo odlomkov. Razumljivo pa je, da zaradi štirih solistov to ni bilo mogoče, ker bi se sicer prireditev raztegnila v nedogled. Tako so se zvrstili trije prvi stavki Mozarta, Sibeliusa in Čajkovskega, poleg Škerjančevega Koncertina za klavir in godala, ki je bil edini izveden v celoti.

Mozartov Koncert za klavir in orkester je delo lahkotnejšega značaja, zahteva pa lepo izdelan ton in izenačeno igro. Šibkejši je Sibeliusov violinski koncert v d molu, ki ga zaradi tega tudi precej poredko izvajajo. Škerjančev Koncertino, napisan v klasicističnem slogu, postaja že nekak železni repertoar naših pianistov, da o Čajkovskem in njegovem violinskem koncertu niti ne govorimo. Kljub pogostim izvedbam pa ostaja to delo še vedno sveže, bogato na invenciji in prepričljivo v svoji elementarnosti.

Vsi štirje solisti, violinistki Nevenka Rovan in Olga Skalar ter pianista Marija Kocjančič ter Marko Munih, so se odlikovali s skrbno pretehtano igro, precizno intonacijo ter doživetim podajanjem. Koncert je dirigiral prof. Vinko Šušteršič. **V. L.**

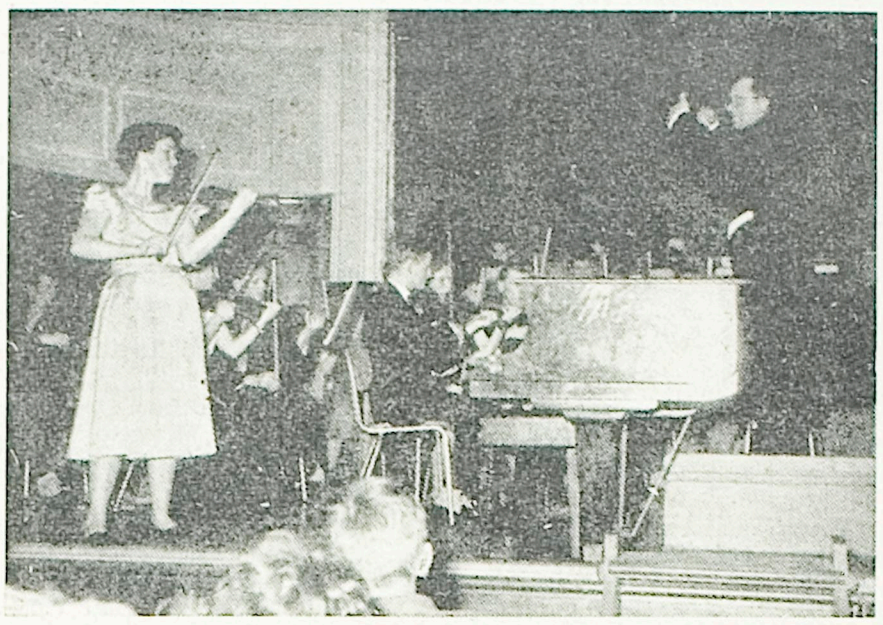

Orkester Srednje glasbene šole iz Ljubljane. Dirigent: prof. Vinko Šušteršič, solist: violinistka Olga Skalar

Nova radijska slušna igra

WOLFGANG WEYRAUCH: INDIJANSKA BALADA

Wolfgang Weyrauch našim poslušalcem ni neznan. Lani smo izvajali njegovo radijsko igro »Japonski ribiči«, ki je vzbudila mnogo pozornosti, letos pa smo uvrstili v spored »Indijansko balado«. »Japonske ribiče« je Weyrauch, ki živi v Zahodni Nemčiji, napisal za vzhodnonemški radio. Podobno je bilo z »Indijansko balado«. Radio Nemške demokratične republike večkrat razpisuje natečaje za televizijske in radijske igre na določeno temo. Tako je razpisal tudi natečaj za igro, ki naj bi umetniško prikazala resničen dogodek iz zadnje vojne in povojne dobe: zgodbo nekega Indijanca, ki je služil v vojski ZDA, in postal zaradi naključja »junak«. Tega »junaka« je vojna propaganda uporabljala, dokler ga je potrebovala, potem pa ga je pustila, da je umrl na cesti. Weyrauchovo radijsko igro je prevzelo več postaj. Kot posebno uspela slovi münchenska izvedba.

Snov sama utegne vzbuditi pomislek, da gre zgolj za aktualno propagandistično delo, toda Weyrauch bi ne bil Weyrauch, če tudi v tem primeru ne bi pokazal, kako globoko zna prepresti realnost s svojstveno poezijo. Weyrauch je predvsem pesnik. Rojen je bil leta 1901 v Königsbergu, piše od leta 1929. Sedaj je lektor znane založbe Rowohlt v Hamburgu. Izdal je več zbirk povesti in novel, roman »Vrtinec in izvir« ter pesniško zbirko »O usmiljeni sreči«, »Škrjanec in skobec« ter »Napisano na steno«, napisal pa je tudi vrsto radijskih iger. Tisti, ki bi vsako pesniško zbirko radi označili s kako etiketo iz slovstvene zgodovine, ga označujejo kot neoekspresionista. Vendar pa je ta oznaka le delno pravilna, saj zajema le nekatere značilnosti njegovega sloga. Weyrauch je predvsem pesnik, katerega pozornost velja stvarnosti, perečim problemom sedanjega sveta. Te stvarnosti pa ne opisuje s tradicionalnimi sredstvi, marveč jo transponira v svoj osebni, pesniški svet, ne da bi se izneveril resničnosti, in jo miselno, doživljajsko in čustveno poglobljeno vrača ljudem. Tako je Weyrauchova beseda vedno pesniška in vedno aktualna.

Tudi »Indijanska balada« ima vse te značilnosti. Weyraucha ni zanimalo le dejanje samo, marveč notranji svet »junaka«, njegovo doživljanje, doživljanje njegove žene, njegovega očeta. Vse to pa izraža na sila preprost, a pesniški izpovedni način. Zaradi teh lastnosti zahteva njegovo delo posebno občutljivo interpretacijo. Zavedamo se, da je »Indijanska balada« v našem repertoarju zahtevna naloga, ki prinaša s seboj vrsto izvajalskih problemov. Zato je bila izvedba poverjena izkušenim radijskim sodelavcem: Indijanca igra Saša Miklavc, njegovo ženo Duša Počkajeva, očeta Stane Sever. Scensko glasbo je napisal Marijan Vodopivec, režiral je Mirč Kragelj. Premiera je bila v torek, 8. aprila, ponovitev pa bo v nedeljo, 13. t. m., ob 20.30.

OBČINSKA SKUPŠČINA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV V KOPRU

Nad 30 delegatov, zastopnikov prosvetnih društev in Svobod koprske občine, se je zbralo v četrtek, dne 3. aprila, v koprskem gledališču. Predsednik občinskega Sveta Svobod in PD tov. Ecij Jazbec je v svojem poročilu prikazal uspehe in bodoče naloge Svobod in prosvetnih društev. V občini je 14 Svobod in prosvetnih društev, od katerih pa le 9 aktivno dela. Eno izmed najboljših je prosvetno društvo »Božidar Kolarič« v Hrvatinih, čeprav dela v težkih materialnih pogojih. Dobra društva so tudi v Marezigah, Škofijah, na novo pa so obnovili društvo v Krkavčah, kjer že pripravljajo društveno godbo. V ta namen so vaščani zbrali že precej denarnih sredstev. Tudi novo ustanovljeno mladinsko kulturno umetniško društvo v Kopru, ki je ustanovljeno šele pred kratkim, ima plesno sekcijo, filmski krožek, mladinsko ljudsko univerzo in tamburaški orkester, ki ga sestavljajo večinoma vejenci.

DPD Svoboda Koper, ki bi moralo biti vzgled ostalim društvom, le životari — razen pevskega zbora. Tudi na skupščino niso poslali nobenega delegata, čeprav so se skupščine sicer udeležili zastopniki tudi najoddaljenejših društev.

Vsa društva se intenzivno pripravljajo na proslavo 1. maja. Nekatere najboljše skupine bodo nastopile na prvomajski proslavi v Kopru. Vsi zbori se pripravljajo na skupni nastop vseh pevskih zborov v Kopru, kar bo 15. junija ob okrajni reviji ljudskoprosvetnih društev.

Silvo Ovsenk

NAŠI FILMI

Na sliki vidite naša mlada filmska igralca SNEŽANO MIHAJLOVIĆ in SMILJA ILIĆA, ki igrata v tretji zgodbi (Igra odličen jazz) jugoslovanskega filma V SOBOTO ZVEČER. Te dni smo ga videli v naših kinematografih in smo se lahko prepričali, da je film zaslužil nagrado lanskoletne festivalske žirije in številne pohvale kritike. Ta film sodi v vrsto naših treh najboljših filmov (Svojega telesa gospodar, Pop Čira in pop Spira) in nas tudi po mnenju tujih strokovnjakov postavlja v kvaliteti na evropsko raven. Film je režiral VLADIMIR POGAČIĆ s tenkim posluhom za sodobno in večno živo tematiko, predvsem za tako imenovane drobne teme. Film sestavljajo tri zgodbe: Košava, Doktor in Igra odličen jazz.

PROTEUS, ŠTEV. 8

Iz vsebine:
ČLANKI — Lavo Čermelj: Umetno sonce. Dušan Kuščar: Po sledovih naših ledenikov. Pavel Kunaver: Prepad Gradišnica pri Logatcu. Kazimir Tarman: Nekaj posebnosti pri živalstvu oceanskih globin. Marko Aljančič: V Britanskem prirodoslovnem muzeju. ODMEVI — L. Čermelj: Explorer. DROBNE VESTI — B. Petriček: Se o pivalih, ki odpirajo vrata. L. Jež: Kristov trn. L. Čermelj: Čebele in zvok. KNJIŽNE NOVOSTI, DRUŠTVENE VESTI, ZA BISTRE GLAVE.

MLADA POTA, štev. 6

Iz vsebine:
PROZA — Ala Peče: Kaj bi z ljubeznijo, ki ne vem zanjo..., Marijan Kolar: Smeh, France Planteu: Pravljica, Mihajlo Lalić: Lelejska gora, polna kač. POEZIJA — Valentin Cundrič, Ivan Kastelic, Matija Plamen, Janez Juvan, M. Kramberger, Bertold Brecht: Fragmenti, Janez Dokler: Nove knjige (Dos Passos, Josip Cazi, Ivanka Mežnar), Vesna Marinčič: Dnevnik Ane Frank, Marijan Kozina: Moja simfonija, Lionello Venturi: Kako gledamo sliko, Oleg Mandič: Razodete religije, Jože Humer: Stari Krk, nač čolnič in mi.
Pogovori, Beležke.

Nakratko

S E Ž A N A

— Lutkovna igrica Janko in Metka je doživela lep uspeh. Sežanska Svoboda namerava igrico še večkrat ponoviti. Predstave so vsako nedeljo in je vedno dovolj publike, tako da je dvorana premajhna.

— Tudi »Zabavni večer« je dobro uspel. Doslej so z njim gostovali v Senožečah dvakrat, v Štorjah in Štanjelu. V načrtu imajo še nastope v sežanski bolnici, Kozini, Divači in Komnu.

Program izvajajo: sedemčlanski zabavni orkester s pevcem, Marjan Pogačnik in »Kraški očka«, ki s svojim nastopom izzoveta mnogo smeha.

— Ljudska univerza je imela serijo predavanj »O impresionizmu«. V prvih dveh dneh je obdelal predavatelj prof. Varl svetovne mojstre, v tretjem pa slovenske. Predavanja so dobro obiskana.

V R E M E

— V nedeljo so tu gostovali člani MKUD iz Kopra. Med nastopajočimi je bila večina dijakov ESŠ. Rudniška dvorana je bila polna hvaležnih poslušalcev, ki so z zanimanjem spremljali veder program, sestavljen večinoma iz narodnih pesmi, recitacij in popevk. Tudi šaljiva prizora sta žela dovolj priznanja. Vse točke je z veselim tekstom povezoval dijak-domačin Rudi Dujc. Po programu se je mlado in staro zavrtelo ob zvokih mladinske godbe. Takih gostovanj si še želijo vsi vaščani.

P R E S T R A N E K

— V okviru postojnske občinske revije in priprav za prvomajsko praznovanje je prosvetno društvo »Ivan Vadnal« v Prestranku pripravilo igro »Vremenar«. Igrali so jo v nedeljo 6. aprila v polni dvorani zadružnega doma. Delo je režirala Sava Žele. Vsi so bili navdušeni nad dobrim podajanjem nastopajočih in si še želijo podobnih predstav.

D I V A Č A

— V okviru občinske revije bo gostovala v nedeljo 13. aprila dramska sekcija DPD Svoboda iz Senožeč v Divači z dramo »Razvalina življenja«.

P I R A N

— V dramski sekciji prednjači mladina. Predvidoma 20. aprila bodo imeli v Piranu premiero Petrovičeve komedije »Vozel«, še pred tem pa bodo nastopili z Veselim večerom. Večina nastopajočih so mladinci. Zdi se, da bodo v bodočih dneh ustanovili pri DPD Svoboda Piran mladinsko sekcijo, ki se bo največ ukvarjala z dramatiko.

P L A N I N A P R I R A K E K U

— Prosvetno društvo pripravlja svoj nastop. Naštudirali bodo Vilharjevi šaloigri »Detelja«, ki jo režira tov. Ziherl in »Župana«, ki jo režira tov. Dolenčeva. Predvidoma bodo nastopili v nedeljo 20. aprila. V tej sezoni nameravajo pripraviti še »Sveti plamen«. Predstava bo v okviru občinske revije.

Resnici na ljubo . . .

Nekaj misli pred zaključkom zimske sezone na Zavodu Primorske prireditve

Na nekaterih zborih volivcev v Kopru so v zvezi s proračunom občine Koper za leto 1958 volivci sprožili tudi vprašanje sredstev za kulturno-prosvetno življenje. Med drugim so se dotaknili tudi dotacije Zavodu Primorske prireditve. Ker je razprava pokazala, da vlada glede tega precej nejasnosti, se nam zdi potrebno, da pojasnimo, kakšna so dejstva:

Ob ustanovitvi zavoda je bilo v Kopru tudi precej polemike ali je Zavod potreben ali ne. Danes, komaj pol leta po njegovi ustanovitvi, teh ugibanj ni več. Že precej časa je, kar so se ti razgovori morali umakniti pred enodušnim mnenjem občinstva v naših občinskih središčih, da so umetniške in zabavne kulturne prireditve postale kvalitetnejše, pestrejše in pogostejše. Danes ima občinstvo v obalnih mestih po tri premiere mesečno. Tudi število prireditev v ostalih občinskih središčih v okraju se je zvišalo, saj bo samo SNG Trst uprizorilo v letošnji gledališki sezoni 60 predstav. O kvaliteti pretežne večine prireditev (doslej jih je posredoval Zavod 112) menda ni nobenega dvoma. O tem priča zgovorno tudi obisk, ki neprestano narašča tako v Izoli, Piranu in drugod, posebno pa še v Kopru samem. Gledališka hiša postaja že danes premajhna, in treba bo misliti na njeno razširitev.

Nekaj bežnih misli o repertoarju: v lanski turistični sezoni od julija do septembra je zavod posredoval 31 prireditev, ki si jih je ogledalo nad 15.000 domačinov in gostov, v zimski sezoni pa 81 prireditev (preko 15.000 obiskovalcev). Skupno torej nad 30.000 ljudi, kar je že zgovoren razlog za delovanje tega Zavoda. Samo bežno se spomnimo nekaterih prireditev: Večera opernih arij (1.231 obiskovalcev), Primorskih zdrah (2.286), Kralja Oidipa (2.108), Kvinteta bratov Avsenik (3.864), podobno tudi Koncert Slovenskega okteta itd. V zimski sezoni pa so bile tele prireditve: Večer umetniškega pripovedovanja Cankarjevih del, Strast pod bresti, Poslednji dnevi Sokrata, Večer v čitalnici, Prihodnjo nedeljo, Sedem let skomin, Dnevnik Ane Frank, Utva, Zabavni orkester Radia-televizije Ljubljana, Mestno lutkovno gledališče iz Ljubljane, nekaj koncertnih večerov s posredovanjem Koncertne direkcije Ljubljana. Do konca zimske sezone nam prinese SNG Trst Srebrno lilijo, za naše najmlajše, ter Naše mesto, celjski gledališčniki pa nam bodo posredovali slovensko dramsko noviteto »Na slepem tiru«, s katero bodo zastopali sodobno slovensko dramatiko na Sterijinem pozorju v Novem Sadu. Menda ni nikogar, ki bi resno dvomil o kvaliteti navedenih prireditev, ki jih je bilo deležno občinstvo obalnih mest, delno pa tudi Postojne, Sežane, Ilirske Bistrice in tudi Pivke, Divače in Hrpelja.

Zavod, ki je prevzel kulturno poslanstvo bivšega GSP na Koprskem, je raztegnil svoje delovanje tudi na pomoč Svobodam in prosvetnim društvom s svojim prosvetnim servisom, ki izposoja primerna dramska dela, kostume, zavese, svetlobni park ter ostale rekvizite in strokovno pomaga pri oživljanju amaterske dramske dejavnosti v okraju. Rezultati so že vidni. V delavnici zavoda imajo prosvetna društva možnost, da pridejo s skromnimi sredstvi do kulis.

Za ves ta ogromni delokrog potrebuje Zavod tudi sredstva. Z lastnimi dohodki se ne more za enkrat vzdrževati sam, zlasti če pomislimo, da bi bila ekonomska cena vstopnice za eno prireditev ca. 480 dinarjev. Zato je Zavod zaprosil za dotacijo 14,500.000 dinarjev OLO v Kopru po realističnem predračunu (bivše GSP je dobilo letno ca. 18 milijonov dinarjev). Ker pa je OLO moral upoštevati nujne potrebe šolstva in drugih kultunih ustanov, je bil prisiljen znižati ta realistično postavljen predračun in je odobril le 10 milijonov. To je dejansko dotacija, ki jo bo Zavod dobil od OLO. Ker pa to, povejmo odkrito, ne zadošča, se je Zavod obrnil tudi na občinske ljudske odbore za dodatno pomoč.

To je popolnoma upravičeno, ker znatno prispeva h kulturnemu življenju v vseh občinskih središčih. S časom bo ta delež še večji, to se pravi, kakor hitro bodo urejene dvorane in odri za nastopanje večjih ansamblov. Tako upamo, da bo Postojna že v jeseni dobila reprezentančno dvorano, ki bo lahko nosila ime kulturnega doma. Seveda bo treba kaj kmalu pomisliti tudi na obnovo dvoran v Sežani in Ilirski Bistrici. Zavod Primorske prireditve lahko zaenkrat daje večje dramske in koncertne programe le na treh odrih. Tako organizacijski razvoj naših prireditev zaostaja za umetniškim.

Letošnje prireditve zahtevajo ogromnih predpriprav. Opremiti je treba prireditvene prostore, ki bi lahko bili edinstveni in kar kličejo po izkoriščanju. To so naravni scenski prostori v Kopru, Izoli, Piranu in Postojni. Nujno pa je tudi, da bi imeli lastni tehnični fond: letne prireditvene terase (v Piranu in Postojni) s tribunami in sedeži, premični oder, izpopolnjen svetlobni park, boljšo propagando itd. Prav tako bi ureditev naših najlepših zgodovinskih mest in spomenikov, trgov, parkov in podobno utrdila fizionomijo naših prireditev in bi jim bila kulturnejši ter privlačnejši okvir. Naša mesta imajo prav tako kot n. pr. Opatija ali Dubrovnik izredne pogoje za odprte scene, ki lahko sprejmejo velike ansamble.

Primorske prireditve se sicer razvijajo s finančno pomočjo koprskega okraja in se postopoma približujejo svojemu ekonomskemu računu. Toda ta prces in ta finančna zmogljivost ne vključuje tudi rešitve vseh investicij, ki bi bile potrebne, ker jih omejene možnosti našega OLO ne zmorejo. Res pa je tudi, da so Primorske prireditve že dobile poseben in širši pomen in da zaslužijo pomoč širše skupnosti. Zato se nam zdi, da finančno breme za dejavnost Primorskih prireditev ne bi smel nositi samo koprski okraj, temveč tudi republika in delovni kolektivi, ki za svoje člane gradijo na našem področju počitniške domove.

Po tehnični in umetniški strani smo pred velikimi nalogami, če hočemo, da se bodo naše prireditve razvile na raven letnih iger, ki jih prirejajo v sosednji republiki ob naši srednji in južni obali. **S. T.**

AKTIVNOST ŽENA V SEŽANI

V sodelovanju z drugimi organizacijami

Razen društva prijateljev mladine je v Sežani med najaktivnejšimi Društvo žena. Od svoje ustanovitve pred dvema letoma je doseglo prav lepe uspehe.

Med te uspehe prištevamo v prvi vrsti ustanovitev mestne šivalnice in krpalnice. To uslužnostno podjetje je pomembno predvsem zaradi tega, ker v Sežani ni bilo skoraj nobene šivilje z obrtnim dovoljenjem. Seveda je bilo zato zelo razširjeno šušmarstvo. Zdaj zaposluje šivalnica okrog 30 šivilj, ki šivajo doma.

Razen tega pa je v šivalnici zaposlenih 5 oseb: upravnica, dve pomočnici in dve vajenki. Ker je obremenjeno podjetje z minimalnimi dajatvami, lahko upravlja uslužnostna dela po zmernih cenah.

Društvo je nabavilo tudi sesalec za prah, ki je na razpolago gospodinjam proti majhni odškodnini. Društvo ima še nekaj drugih gospodinjskih potrebščin, ki jih s pridom uporabljajo pri raznih seminarjih.

Žensko društvo je aktivno tudi na vzgojnem področju, čeprav še ni izkoristilo vseh možnosti. Do zdaj je bilo osem uspelih predavanj iz zdravstva in gospodinjstva in štirje seminarji za vkuhavanje sadja in zelenjave.

Še največ uspeha pri tečajih ima krojno-šiviljski tečaj, ki ga je v štirih mesecih končalo 130 učenk v treh izmenah. Zdaj je v teku drugi tečaj, ki ga obiskuje 100 žena in deklet.

Med drugimi dejavnostmi društva bi omenili sodelovanje pri raznih proslavah in praznikih, kakor tudi sodelovanje s sorodnimi organizacijami zlasti DPM. Pri teh proslavah bi morali omeniti zlasti sprejem cicibanov v pionirsko organizacijo in 8. marec.

Pri načrtih za bodočnost bi omenili, da bo skušalo Društvo žena skupaj z DPM urediti več manjših otroških igrišč v okviru stanovanjskih skupnosti in plavalni bazen za otroke. Še več pozornosti kot doslej pa bo treba posvetiti organizaciji raznih tečajev in predavanj za žene.

M. V.

NOVA ŠTEVILKA »SODOBNEGA GOSPODINJSTVA«

Nova številka »Sodobnega gospodinjstva« prinaša uvodnik tov. Vide Tomšičeve o stanovanjskih skupnostih. Zanimiv je prispevek o potrošniških odborih v Zahodni Nemčiji, ki delujejo že nekaj let in se lahko pohvalijo z lepimi uspehi. Tudi članek o obisku v stockholmskem gospodinjskem inštitutu je vredno prebrati.

Marsikdo bo našel v članku o ropotu navodilo, kaj naj stori, da ga bodo v stanovanju čim manj motili ropot in šumi.

Gospodinje vedo, da je pri nas zelo težko dobiti razne čistilne pripomočke. Članek o malih pomagačih bo dal vzpodbudo marsikateri gospodinji, da si z delnimi kombinacijami sama pripravi potreben pripomoček, obenem pa bodo misli iz članka sprejeli mogoče tudi tisti, ki se ukvarjajo z izdelavo takih pripomčkov.

Inž. Lajovic piše o tehnični opremi stanovanja, ki je opremljeno s sodobnimi stroji in aparati.

Vsi, ki se zanimajo za različne servise v okviru bodočih stanovanjskih skupnosti, bodo z zanimanjem prebrali prispevek o skupinskih pralnicah, njihovi opremi in obratovanju.

V članku o jajcih piše strokovnjak o sestavi jajc, procesu staranja in kvarjenja jajc, o preizkušanju kakovosti in o načinu shranjevanja.

V rudarskih področjih bo gotovo vzbudil zanimanje članek o potrošnji mleka pri rudarjih in dal mogoče vzpodbudo za uvajanje mlečnih točilnic pri rudnikih.

Tudi v tej številki najdemo nasvete za kuhanje, ročno delo in šivanje. Gospodinjstva, ki imajo vrt, pa bodo našla v njej napotila za aprilska dela na vrtu.

»Sodobno gospodinjstvo« izdaja Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani. Izhaja mesečno. Letna naročnina 400 dinarjev.

MLADI SVET, ŠTEV. 3

Iz vsebine:
O stanovanjskih skupnostih, **Dr. Slava Lunaček:** Soba za otroke v stanovanjski skupnosti, **Vladimir Cvetko:** Kaj pričakujejo starši v zvezi z našim šolstvom, **Franc Strmčnik:** Razvijajmo otrokovo voljo, **A. M.:** Cesta mladosti, **Dr. Iva Šegula:** Otrok v predšolski dobi, **Helena Puhar:** Kje sem bil, ko me še ni bilo?, **Dragan Lukič:** Štiri mame in Najmočnejši človek, **Bogdan Borčić:** Tri sodobne metode likovnega pouka; Odprto pismo našim bralcem, Pomenek s starši, Midva; **Joža Trdina:** Otrok v predšolski dobi na igrišču, **Marja Cerkovnik:** Tehniko pionirjem in mladini, **Vitko Musek:** Plemenita misel v filmski podobi, **Ludvik Aškenazy:** Otroške etude, **Boža Smagur:** Otroški vrtci v Angliji; Na metliški šoli dobijo otroci tudi kosilo, Oj — ta flanelograf, Moda.

»SLOVENSKI JADRAN« v vsako hišo Slovenskega Primorja!

Dvodelne obleke oz. obleka z enako jopico je vedno praktična, posebno pa spomladi, ko se tako pogosto menjava toplo in hladno vreme. Ozko, v pasu nabrano krilo in kratko jopico priporača italijanska moda, ki hoče ohraniti žensko linijo.

Dograjeno mladinsko okrevališče Debeli rtič pri Kopru bo imelo prostora za tri sto otrok ter bo poslovalo vse leto, tako da bo vsak otrok lahko prebil v okrevališču toliko časa, kolikor bo za njegovo okrevanje potrebno. V poletnih mesecih pa bo lahko sprejetih še nadaljnjih 200 otrok. Okrevališče v omenjenem obsegu že posluje. Z dohodkom denarne loterije RK Slovenije bomo pospešili graditev. Pomagajte tudi Vi pri tej humani akciji!

ŽENE po svetu

Indonezijke se bore za enakopravnost

V časopisih beremo o nemirih v Indoneziji in o borbah proti upornikom na Sumatri in Celebesu. Ta položaj je rezultat poskusov nekaterih držav, da bi pritegnile Indonezijo v ta ali oni blok. Sedanja Indonezijska vlada s predsednikom Sukarnom na čelu hoče ohraniti neodvisnost, je proti vključevanju v kakršenkoli blok, pač pa za miroljubno sožitje.

Neodvisno od tega upora in trenj pa se borijo indonezijske žene za svojo enakopravnost. Položaj žene je v tej deželi 3000 otokov sicer boljši kot v večini mohamedanskih dežel, ker žive družine v nekakšnem matriarhatu. Novi zakon po osvoboditvi dežele je ženi sicer priznal enakopravnost, volilno pravico, enako plačo za enako delo in trimesečni porodniški dopust. Kljub temu pa Indonezijke še niso dosegle enakopravnosti v rodbinskem pravu, ki je še vedno pod močnim vplivom korana in daje možu vso oblast. Žene se trudijo, da bi dosegle nov in pravičnejši rodbinski zakon.

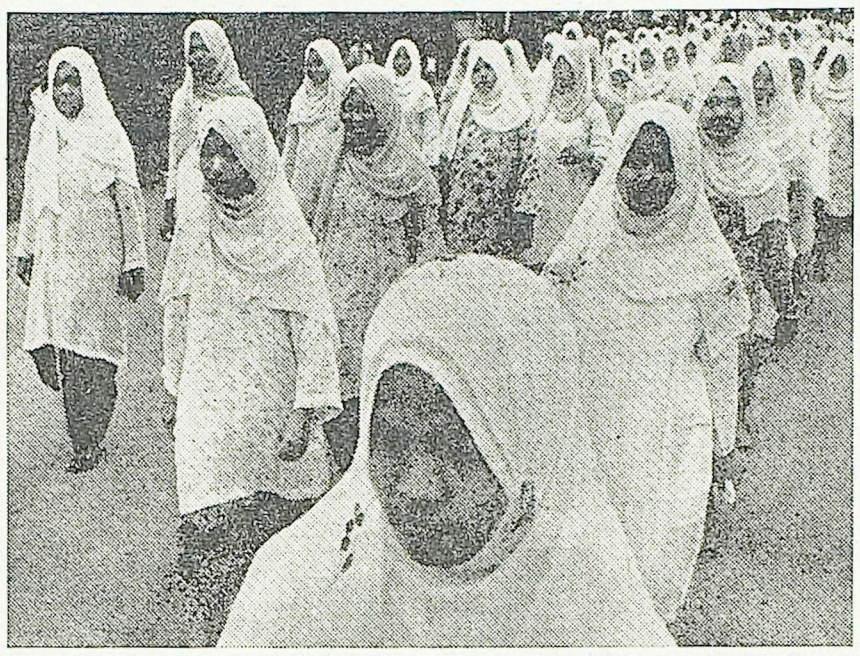

Indonezijke manifestirajo za svojo enakopravnost

SIROVA JUHA Z ZELENJAVO

1 in pol gomolja zélene, 1 koren, 2 krompirja, 1 in pol l vode, 4 dkg masti, 1 čebula, 1 četrt l mleka, 5 dkg trdega sira, sol, zelen peteršilj.

Očiščeno zéleno, koren in krompir zrežemo na kose, prilijemo vodo in skuhamo. Kuhano pretlačimo, ji dodamo na masti prepraženo čebulo, ponovno prevremo, odstavimo, dodamo mleko, nariban sir, sol in sesekljan peteršilj ali drobnjak.

PRIMORSKA JUHA

3 žlice olja, pol čebule, 2 žlici moke, 1 in pol litra vode, sol, 4 žlice paradižnikove mezge, 15 dkg testenin, lovorov list; 15 dkg trdega sira, zelen peteršilj.

Na olju prepražimo drobno sesekljano čebulo. Še preden zarumeni, ji dodamo moko, in še to prepražimo. Prilijemo 1 in pol litra vode, osolimo, kuhamo 25 minut, dodamo paradižnikovo mezgo in odišavimo. Posebej skuhamo testenine in jih vložimo v kuhano juho. Nazadnje dodamo še nariban sir in sesekljan zelen peteršilj.

Zdravniški kotiček

Lepota in zdravje - O NEGI LAS

Ameriški zdravnik Geylord Hauser je izdal knjigo **»Bodi mlad in živi dolgo«**, ki je vzbudila v svetu veliko zanimanje in je prevedena v številne jezike. Avtor je na zanimiv in poučen način opisal, kako lahko s pravilno prehrano in dieto podaljšamo svoje življenje in do poznih let obrdžimo dobro kondicijo, svežo polt in mladosten izraz. Objavljamo skrajšan odlomek poglavja o laseh.

V dolgoletni in ostri borbi proti osivelosti in plešavosti se zdi, da bo sovražnik vendarle premagan in da nam bo uspelo obdržati goste in zdrave lase v naravni barvi. Ta zmaga bo izbojevana na istem področju kot borba za dolgo življenje, namreč — na področju prehrane.

Vsi si želimo, tako moški kot ženske, da bi imeli zdrave in lepe lase. Številni zdravniki so prepričani, da so najboljši porok za to starši z zdravimi lasmi. To je pravilno, kajti dednost vpliva na lase prav tako kot na našo konstitucijo. Čim bolj zdravi so bili naši starši, tem več pogojev imamo tudi sami, da bomo v življenju zdravi.

Antropologi poudarjajo, da je pri Kitajcih plešavost skoraj neznana. Zakaj? Najprej zato, ker uživajo Kitajci hrano, ki je bogata z vsemi vitamini B. To so v glavnem ribe, soja, korenje, razne trave, neoluščen riž in malo kuhana zelenjava. Kot nadaljnji dokaz za to so Irci. Na njihovem majhnem otoku je pitna voda in razni sadeži polni joda, prav tako hrana, ki je iz morja. Iz tako imenovane irske mahovine pripravljajo domačini z dodatkom mleka izvrstne jedi.

Naše današnje znanje o važnosti vitaminov, mineralnih soli in joda za ohranitev las dolgujemo neutrudnemu in požrtvovalnemu raziskovalnemu delu v laboratorijih, številnim mišim in podganam, zajcem, psom in srebrnim lisicam, ki so služile za poskuse. Vse te študije so pokazale, da uravnava rast las in njihovo pigmentiranje skupina vitaminov B, jod in železo. Številni znanstveniki so prepričani, da je posledica prezgodnje osivelosti pomanjkljiva prehrana. Seveda pa ne zadostuje požirek vitaminov B, da se bo zgodil čudež in bodo dobili lasje zopet naravno barvo. Hrana, ki vsebuje te sestavine, res vpliva na naravno barvo in rast las, toda uživati jo moramo dolga leta in se strogo držati diete, da bi lasem znova vrnili naravno barvo in pospešili njihovo rast. Priporočajo, da vsak dan in brezpogojno uživamo zadostne količine tiste »čudežne hrane«, ki vsebuje največje količine kompletnih vitaminov B: tri žlice pivinega kvasa; pol skodelice pšeničnih klic, 2 veliki žlici melase in grozdnega sladkorja ter 1 liter koncentriranega jogurta. Trem vitaminom iz velike družine vitaminov B — pantotenski, folni in para-aminobencolski kislini — pripisujejo prav posebno sposobnost, da vrača osivelim lasem naravno barvo. Pri moških so močne doze vitamina B včasih povzročile rast las na plešastih mestih.

Kot primer navajajo znanstveniki še Bolgare, pri katerih je jogurt narodna jed in kjer vidimo zelo malo sivih las, redki so celo pri ljudeh čez 70 let.

Poskusne živali v laboratoriju so pokazale vse znake pomanjkanja vitaminov B (vključno sivenje las), čeprav so imele popolno in pravilno hrano, če so tej hrani dodajali kavo. Iz tega sklepajo, da kava izpira iz telesa topljive vitamine.

Pri običajni negi las pa priporoča tudi omenjeni ameriški zdravnik običajne metode: masiranje z lasnimi vodami in vsakodnevno ščetkanje. Razen tega tudi priporoča, naj možje in žene ne nosijo pokrival, vsaj ne pretesnih, če to ne zahteva mraz ali posebna formalnost.

KOTIČEK ZA STARŠE

Ne tako... ampak tako

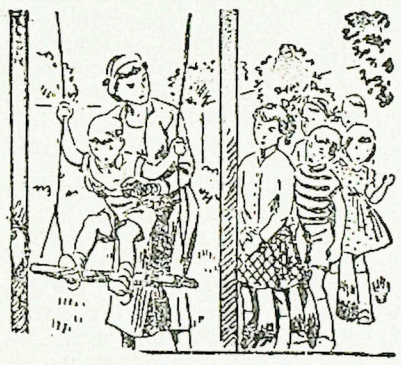

Mati: (otrokom, ki čakajo v vrsti pri gugalnici) — Otroci, pustite mojega Ivana, da se bo gugal pred vami. Nimam časa čakati v vrsti.

Mati sinu: Zdaj bova lepo počakala v vrsti, da se bodo najprej gugali ti otroci, ki že dolgo čakajo.

Učite svoje otroke, da bodo že v mladosti spoštovali občeveljavna pravila in da bodo potrpežljivo čakali. da pride nanje vrsta. Če bodo tega navajeni, jim bo to tudi v poznejših letih zelo koristilo

NAŠA ŽENA, ŠTEV. 3

Iz vsebine:
Vida Tomšič: Razprava, **Milko Stolfa:** Kronika našega političnega in družbenega življenja, **M. S.:** Revolucija v našem gospodinjstvu; Iz organizacije Žene po svetu, **Aca Stanovnik:** Problemi zaposlenih žena v Italiji, **S. V.:** Mednarodni politični pregled, **W. C. Baumert:** Južna Afrika — dežele sonca in solz, **Meta Sever:** Z obiska na ginekološki kliniki, **Guy de Maupassant:** Simonov očka; S filmskega platna, Nove knjige, Lili Novy — umrla; **Dr. Dušan Reja:** Priprava za starost; Zaupni pomenki, **M. G. Černiševski:** Kaj delati; Zanimivosti, Kozmetika, Iz posvetovalnice za noseče, Zdravniški odgovori, Gospodinjstvo, Moda.

Morda še niste vedele

- da je obutev dobro večkrat namazati z mlekom, ki smo mu dodali nekaj raztopljene stare kreme za čevlje. Ko se čevlji osuše, jih še namažimo z vazelino, pa bo ostalo usnje mehko in bleščeče ter ne bo pokalo.
- da novi čevlji ne bodo škripali, če namažemo podplate z lanenim oljem.
- da bodo črni čevlji bolj bleščeči, če kremi dodamo nekaj kapljic črne kave.
- da blatne madeže na svilenih in nylon nogavicah lahko odstranimo s koščkom vate, namočene v vodo, ki smo ji dodali kapljico kisa.
- da bodo nogavice veliko bolj trpežne, če damo v konice čevljev malo vate. Nohti na nogah jih namreč ne bodo trgali.

Spomladanska obleka z enako jopico, ki je kratka in podobna boleru.

Dvojna pomlad na Dolenjskem

Kisalo se je vreme v petek in dež je namakal prebujajočo se zemljo. Razmišljal sem še v Ljubljani, če se splača v takem hoditi v goste k mladim graditeljem na

Komandant Ernest Štrukelj z brigadno zastavo pred Zadružnim domom v Veliki Loki

Dolenjsko. Zmagal je optimizem, zato pa me je narava nagradila v soboto zjutraj s prekrasnim vremenom. Kot nalašč!

Prijatelj in stanovski kolega Tone Gošnik od Dolenjskega lista me je potegnil z njihovim rolerjem iz Novega mesta v Veliko Loko nad Trebnjem ob cesti proti Čatežu. To ni neposredno ob glavni cesti — ne sedanji in ne bodoči — ker ima naša primorska brigada nalogo, da zgradi obvozno cesto, po kateri bodo vozila lahko peljala, kadar bo glavna cesta zaradi del zaprta. To pa bo kaj kmalu. Že sedaj imajo pri vožnji težave zaradi razrite ceste.

»Naši« so nastanjeni v lepem zadružnem domu v Veliki Loki. Pri roki imajo vse in celo pošto v isti hiši.

Kar zdelo se mi je, da ne bo nikogar pri hiši, ko sva s Tonetom pribrenčala v Loko. Je bilo prelepo vreme, da bi bili brigadirji pod streho. Sprejel pa naju je prijazni komandant Ernest Štrukelj. Kmalu sva bila v živahnem razgovoru.

»Na delu so zdaj,« tako mi je pravil, »kakih pet kilometrov navzgor so po četah razdeljeni in delajo obvozno cesto, ena grupa pa dela v kamnolomu. In kako pridni so ter požrtvovalni, da je kaj. Ne mraz in ne mokrota, nič jim ne more do živega. V dežju in vetru ali soncu — vedno so na delu. Tako posamezniki kot celotna brigada smo dosegli že odlične uspehe. Fizični sestav je dober. Nenehno presegamo norme. Delamo cestne izogibe in izkoriščamo kamnolom. Pri tem smo izkopali, premetali in splanirali že nad 12.000 kubikov zemlje in gramoza.«

Menim, da bi zgrešil namen tega sestavka, če bi zdaj stereotipno kokodakal o dnevnem redu in življenju v brigadi od vstajanja do takrat, ko se zvečer ugasne luč v spalnici. To so bolj ali manj znane reči in me niso zanimale. Vse kaj drugega bi rad vedel in na baranje sem tudi dobil odgovor za vas.

»Seveda ni nobenih posledic, le še večji prijatelji smo z Mariborčani. Za prihodnjo soboto so povabljeni na skupen nastop ob tabornem ognju, že to nedeljo pa bomo z njimi tekmovali na športnem področju — v odbojki, malem rokometu, streljanju in celo v lahkoatletskih disciplinah,« je pravil Štrukelj.

V brigadi, ki — kot vsi že gotovo veste — nosi ime našega heroja Pinka Tomažiča, je 120 mladih ljudi: 28 deklet in 92 fantov. V glavnem je to kmečka mladina. Posebno se ujemajo v petju in šteje zbor kar 60 članov.

K tabornemu ognju, ki ga kurijo vsako soboto zvečer, so že povabili aktiv iz Velike Loke, naslednjo soboto pa aktiv kmetijsko gospodinjske šole v Mali Loki, ki ga sestavlja 40 mladih deklet. Obema so prikazali pester kulturno zabavni program, ki so ga v kratkem času naštudirali.

Delovni čas je nekoliko nerodno razdeljen, ker se morajo na delo voziti z vlakom. Zato jim ostaja za zdaj nekoliko manj časa za razvedrilo in učenje. Zdravstvena služba je odlično organizirana. Razen lastnega bolničarja imajo v bližini tudi zdravnika, za hujši primer — ki ga še ni bilo in upajo, da ga tudi ne bo — pa je pri roki bolnišnica v Kandiji v Novem mestu.

Mladi brigadirji na cesti so krepko zagrabili za delo. Na sliki jih vidimo, ko razbijajo kamenje in utrjujejo obvozno cesto na Loko

S Tonetom sva pohitela na delovišče prve čete in mlade graditelje presenetila pri delu, na povratku pa sva si ogledala še spalnico in v njej nekaj redkih ambulantnih bolnikov — prehlad in podobno. Obiskala sva še vzorno kuhinjo in pridno kuharico z velikansko kuhalnico — hrana je odlična in tudi dovolj je je za še tako prazne želodce.

Pravijo, da so vsi zadovoljni in nihče ne čuti domotožja za teh nekaj tednov. Vendar pa bi se zlagal, če bi rekel, da so prav z vsem zadovoljni. Nekaj je, za kar se čutijo opeharjene — namreč obljubljena tehnična vzgoja ob traktorjih. Brigadirji so v glavnem, kot rečeno, kmečki mladinci, ki bi hoteli bivanje na cesti izkoristiti še za pridobitev tehnične kvalifikacije v ravnanju s poljedelskimi stroji in traktorji.

No, čez noč seveda ni moč vsega napraviti. Tudi ta zadeva pa je zdaj končno rešena. Inštruktorji Ljudske tehnike so že prišli med brigadirje in bodo po deloviščih prevzeli organizacijo tehničnega izobraževanja mladih brigadirjev. V ta namen bodo na cesti postavili tri strojne centre, ki bodo obenem središča za tehnično vzgojo. Tečaji bodo trajali po 26 dni, nato pa si bodo brigadirji lahko dokončno kvalifikacijo pridobili na posebnih tečajih, ki jih bodo zanje organizirale domače okrajne zadružne zveze, kolikor gre za traktoriste.

Še in še bi lahko govorili o življenju in delu na cesti, pa čeprav bi se omejili le na naše brigadirje. Ob vsej cesti pa utripa kot eno na tisoče src mladine vseh jugoslovanskih narodov. Ne nosi zato bodoča jugoslovanska transverzala zaman blestečega imena »Cesta bratstva in enotnosti«.

Pomlad na Dolenjskem je letos prehitela ono pri nas na Koprskem. Medtem ko so po Krasu in Brkinih in še kje vidne zaplate snega, je povsod ob cesti okoli delovišč mladih brigadirjev vse rumeno trobentic, belih zvončkov med suhim leščevjem in skromnih vijolic na prisojnih bregovih. Pomlad v srcih mladih graditeljev je ogrela naravo in priklicala v deželo pomlad, ki se je letos povsod drugod še močno zamudila.

R. B.

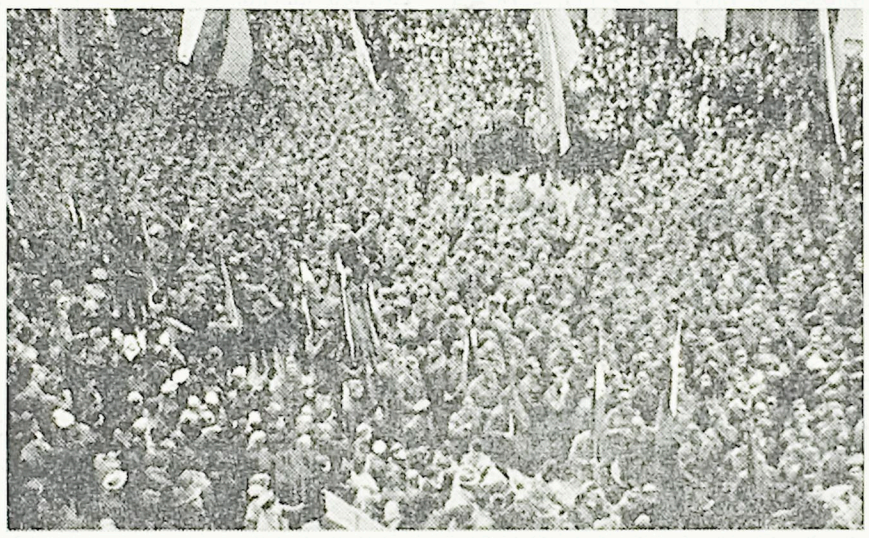

In še slika z nepozabnega slavja 1. aprila v Novem mestu, kjer so se takrat zbrali vsi brigadirji in prisostvovali slovesnosti ob začetku letošnjih del, o čemer smo že poročali v prejšnji številki našega lista.

Redkim bolnikom, ki morajo po zdravnikovem navodilu ostati nekaj časa v postelji, je v posebno veselje naš list. V soboto zjutraj jih je pri branju Slovenskega Jadrana presenetilo vsepričujoče oko naše fotokamere

Dobro in obilno hrano kuhajo v provizoričnih, toda zadovoljivo urejenih kuhinjah po naseljih profesionalne kuharice. Na sliki kuharski »štab« naše brigade pred kuhinjo v Veliki Loki

VSE OKROG morja

RESSLOVA RAZSTAVA V NOVEM MESTU

Izumitelj ladijskega vijaka Josip Ressel, čigar stoletnice smrti se je svet spominjal lani, je že v času med obema svetovnima vojnama dobil v Novem mestu svojo ulico. Zaslužil jo je, saj je v novomeškem okraju služboval več let kot pleterski gozdar, na Krki, ki objema dolenjsko metropolo, pa je delal svoje prve poskuse z ladijskim vijakom. Razstavama, ki sta bili v počaščenje izumiteljevega spomina konec preteklega leta organizirani v Trstu in Ljubljani, se je ob proslavah začetka del na avtostradi Zagreb—Ljubljana pridružila še tretja v Novem mestu. Odprli so jo v Dolenjskem muzeju v ponedeljek, 31. marca.

PROMET V KOPRSKEM PRISTANIŠČU MAREC 1958

Ladij: 168; NRT 14.196; potnikov: 9814; blaga: 2454 ton.

kje so ladje

P/l »BIHAČ« je 4. aprila priplula v Rotterdam.

P/l »DUBROVNIK« je 9. aprila odplula iz Bahie Blance za Anglijo.

M/l »GORENJSKA« je 5. aprila odplula iz Ravenne v Solun.

P/l »GORICA« je 7. aprila priplula v Split.

P/l »LJUBLJANA« je 4. aprila odplula iz Odese.

M/l »MARTIN KRPAN« je v Dubrovniku, kjer kompletira tovor za Aleksandrijo.

P/l »NERETVA« je 2. aprila odplula iz Casablance za Billingham.

P/l »POHORJE« je 3. aprila odplula iz Splita za Rotterdam.

P/l »ROG« je na Reki, kjer manipulira s tovorom.

P/l »ZELENGORA« je 9. aprila priplula v Gibraltar na poti v Jugoslavijo.

OBSOJAMO UBOJ V BERTOKIH

Izpoved doslej edine znane priče — Poskus izkoriščanja tega tragičnega primera v sumljive namene

Minuli teden, v sredo ob pol desetih zvečer, je pred gostilno Zadružnega doma v Bertokih 28-letni Leon Potisek iz doslej še neznanih razlogov ustrelil 34-letnega Renata Kocjančiča, traktorista pri KZ Bertoki. Takoj po storjenem zločinu sta prihitela v Bertoke najprej dva miličnika, od katerih je prvi zastražil truplo umorjenega pred Zadružnim domom, drugi pa stražil Potiska, dokler niso prispeli še ostali organi notranje uprave, ugotovili dejansko stanje, razorožili Potiska, ga aretirali in prepeljali v preiskovalne zapore.

Pokojni Renato Kocjančič je bil poročen in oče dveh majhnih otrok. Med domačini je bil zelo priljubljen zaradi svojih lepih lastnosti, kar je dokazal tudi prelep pogreb, ki je bil v petek, 4. t. m. Vse, ki so Kocjančiča poznali, je njegova tragična smrt globoko pretresla.

Leon Potisek, stanujoč na Škofijah, je prav tako poročen in oče dveh nedoletnih otrok. Bil je osem mesecev pripravnik Ljudske milice. V času delikta ni bil v službi in je nosil civilno obleko.

Preiskava o hudem in doslej še slabo osvetljenem zločinu teče. Iz razumljivih razlogov pri preiskovalnih organih o dogodku pred zaključkom uradne preiskave nismo mogli dobiti nikakršnih podatkov, obrnili pa smo se zato po novinarski dolžnosti na ljudi v Bertokih, da bi od njih kaj več izvedeli o samem zločinu in o morebitnem vzroku uboja. Po dosedanjih poizvedbah ni nobene priče, ki bi videla, kako se je tragična stvar odigrala. Po naših poizvedbah pa naj bi o zadevi lahko še n a j v e č povedal posredna priča Anton Grdina, gostilničar v Bertokih. Zato smo se obrnili nanj, on pa nam je povedal naslednje:

EDINA POSREDNA PRIČA PRIPOVEDUJE . . .

»Okrog 7. ure zvečer je prišel skupaj s svojo ženo in dvema otrokoma v našo gostilno Potisek, ki ga sicer nisem pobliže poznal — vedel sem le, da je včasih prišel tudi v uniformi. Postregel sem jim, nakar je žena z otrokoma kmalu odšla, Potisek pa je nato nekaj šaril po gostilni in stranskih prostorih. Čez nekaj časa je od nekod privedel nekega mladeniča, nato pa je poklical mene in me spraševal, če ga poznam. Ko sem mu povedal, da fanta poznam le na videz in da vem o njem še to, da prihaja v Bertoke v vas k svojemu dekletu, ga je izpustil z naročilom, naj le gre k dekletu, vendar pa da se mora čez dvajset minut spet javiti.

Čez nekaj časa se je Potisek spet pojavil pri meni za gostilniškim pultom, pokazal na nekega gosta in me vprašal, če ga poznam. Spet sem mu moral povedati, da samo na videz. Odšel je nazaj skozi zadnja vrata na prosto in ga potem nisem videl vse do takrat, ko sem zaslišal streljanje pred gostilno.

Potisek je ves čas vzbujal vtis, da je v službi in da nekoga išče, zato se mi njegovo obnašanje ni zdelo preveč čudno.

Ko sem zaslišal streljanje pred gostilno — padlo je pet strelov — sem bil sprva prepričan, da streljajo otroci s tržaškimi pištolami — tudi moj sin ima takšno. Stopil sem na prag in šele tedaj opazil, kaj se je zgodilo — da je ležal nekdo ustreljen onkraj ceste pred gostilno. Takoj sem stopil nazaj in k telefonu in poklical notranjo upravo ter javil, kaj se je zgodilo, v tem pa sem že opazil, da je bila telefonična zveza med mojim pogovorom prekinjena, oziroma vzeta h glavnemu aparatu. V tem se je spet pojavil Potisek, mi vzel slušalko iz rok, pri tem pa mi že takoj očital, zakaj sem prekinil zvezo. To mu je hotela pojasniti žena Marija, vendar sem jo prekinil. Potisek se je vrnil za pult in tamkaj slonel, dokler niso prišli poklicani miličniki, ga razorožili in aretirali, ker se mu nihče izmed prisotnih gostov ni upal približati.«

To bi bila v kratkem izjava gostilničarja Grdine o žalostnem dogodku, o katerem je veliko naklepanja, točneje pa ga bo lahko razjasnila šele sodna presikava.

Naš komentar

Toliko za sedaj poročilo o suhih dejstvih, ki jih bo — kot rečeno — razjasnila sodna preiskava. Kdorkoli o vsega obsojanja vrednem zločinu vé kaj več, naj se javi preiskovalnemu sodniku, Ljudski milici ali pa naši redakciji, da s svojim pričevanjem olajša preiskavo. Poudariti želimo, da z raznimi samovoljnimi kombinacijami in »tolmačenji«, še bolj pa z različnimi izmišljotinami o dogodku, določeni ljudje na terenu hoté ali nehoté samó otežkočajo preiskavo, katere namen je v tem, da ugotovi točno dejansko stanje zaradi poznejšega izreka pravične kazni storilcu zločina.

Če pogledamo na uboj v Bertokih še z druge strani, se nam namreč postavljajo sama vprašanja, škodljivo pa je nanje odgovarjati s samovoljnimi zaključki. Za storilca zločina bo vsekakor najtežje vprašanje, zakaj je sploh uporabil orožje, ko mu je moralo biti znano določilo Zakona o organizaciji notranje uprave, da sme miličnik »v izvrševanju službe« uporabiti orožje samo v samoobrambi takrat, ko je ogroženo njegovo življenje. Vsekakor se ob dejstvu, da je bil Potisek oborožen s pištolo, Kocjančič pa golorok, vsiljuje mnenje, da pripravnik Ljudske milice Potisek ne bi smel uporabiti orožja in na mestu pobiti poštenega človeka. Če stvari stoje tako, je ob zločinu v Bertokih povsem razumljivo in upravičeno ljudsko ogorčenje v domačem kraju.

To upravičeno ljudsko ogorčenje bo vsekakor dobilo svoje za-

(Nadaljevanje na 9. strani)

V Izoli se uveljavlja

družbeno upravljanje stanovanj

V januarju lani so v Izoli ustanovili prve področne hišne svete, danes pa jih že imajo 40. Le-ti upravljajo 766 stanovanjskih hiš s 1274 stanovanji in 214 poslovnimi prostori. V področne hišne svete so vključene vse hiše, v katerih stanujejo delavci in uslužbenci, vsak tak hišni svet pa upravlja najmanj štiri in največ 31 stanovanjskih hiš.

Ko so začeli hišni sveti z delom, je bilo stanje stanovanjskih hiš zelo slabo, saj je še sedaj približno 80 % vseh izolskih hiš že amortiziranih zaradi starosti in primitivne gradnje. Področni hišni sveti so doslej izvedli vrsto popravil in uredili sanitarne naprave, vodne priključke, popravili strešne krove in žlebove, uredili fasade hiš ter več drugih adaptacij. Za popravilo hiš so lani porabili več kot 20 milijonov dinarjev, vrednost opravljenih del pa je skoraj petkrat večja, ker so področni hišni sveti znali nakupiti gradbeni material po najnižji prodajni ceni, stanovalci sami so s prostovoljnim delom sodelovali pri raznih izkopih in pomagali strokovnjakom z raznimi nasveti, razen tega pa so načrtno nadzorovali vsa dela izvajalcev.

Letna najemnina vseh prostorov, ki so vključeni v stanovanjsko skupnost, znaša približno 25 milijonov dinarjev. Petdeset odstotkov te vsote gre v sklad za amortizacijo, 30 % v sklad za hišno upravo in 20 % v sklad za vzdrževanje stanovanjskih objektov.

Na drugi letni skupščini izolske stanovanjske skupnosti, ki je bila v torek, 3. aprila, so delegati dali več predlogov za rešitev stanovanjskega problema. Med drugim so tudi govorili o velikem zanimanju za popravilo hiš, saj je bilo doslej vloženih 51 predračunov v znesku 26 milijonov dinarjev, odobrenih pa le 21, ki skupno zahtevajo 9 milijonov dinarjev vrednosti obnovitvenih del. Za sedaj vseh prošenj ni bilo mogoče ugodno rešiti, ker področni hišni sveti ne zmorejo plačevati anuitet.

Na tej skupščini so tudi sklenili, da se v področne hišne svete vključijo vse hiše, ki so last raznih gospodarskih organizacij, in kmečke hiše optantov.

Takšno družbeno upravljanje stanovanjskih hiš v Izoli velja pozdraviti in ga vpeljati tudi v drugih krajih.

Iz dela mladinskih organizacij

JELŠANE

Mladinska organizacija v Jelšanah je močno razvila svojo dejavnost. Organizacijsko se vse bolj utrjuje, njeni člani pa se radi vključujejo v druge družbene organizacije. Tako dela v vseh treh sekcijah Prosvetnega društva — v pevski, dramski in v tamburaškem zboru — precejšnje število mladink in mladincev. Pred dnevi so člani mladinske organizacije s številnimi predlogi sodelovali pri sestavljanju programa dela novoustanovljenega telesnovzgojnega društva in predlagali, naj bi osnovali samostojno sekcijo za vadbo odbojke. Sedaj so v dogovoru z lastniki parcel na katerih si želijo urediti nogometno igrišče. Kaže, da bodo ti dogovori kmalu zaključeni in tako bodo lahko mladi nogometaši začeli s treningom že v bližnji prihodnosti. Želja po spoznavanju lepot naše domovine pa jim narekuje, da se bodo konec aprila udeležili ustanovnega občinega zbora Turističnega društva, za katerega se je prijavilo že 25 mladincev.

Joško

SEŽANA

V podjetju »Mlekarna« v Sežani je zaposelnih tudi 17 mladink in mladincev, ki so vsi člani mladinskega aktiva, dva sta bila lani sprejeta v Zvezo komunistov. V delavskem svetu podjetja za sedaj mladi delavci nimajo svojega predstavnika.

Ta mladinski aktiv razpravlja na svojih sestankih razen o problemih mladinske organizacije tudi o delu delavskega upravljanja podjetja. Njegovi člani se bodo udeležili tečaja za polkvalificirane delavce, ker se zavedajo pomembnosti strokovne izobrazbe za boljše opravljanje svoje službe.

Tri mladinke so članice sežanskega TVD Partizan, devet članov mladinske organizacije sodeluje v pevskem zboru podjetja, nekateri pa so tudi vključeni v DPD Svoboda v Sežani. Med uspehe dela mladinskega aktiva sodi tudi ustanovitev družine Počitniške zveze, ki ima lepe načrte, da uresniči geslo »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš vzljubil«.

V Portorožu so že prvi letošnji gostje

Kljub slabemu vremenu se je Portorož letos prej kot v preteklih letih začel polniti z gosti. K temu je gotovo pripomogla pravilna politika cen portoroških hotelskih podjetij, prav gotovo pa tudi dobre izkušnje gostov v lanski sezoni. Že 27. marca je prispela v Portorož prva skupina inozemcev, v tednu od 30. marca do 6. aprila pa je sledila še vrsta drugih skupin. Hotel »Central« z vsemi svojimi depandansami je bil že sredi tedna popolnoma zaseden, visoko zasedbo pa je imel tudi največji portoroški hotel, »Palace«. Ta je imel velik promet posebno v soboto in nedeljo zaradi elitnega »Plesa pomorščakov«, ki je bil prirejen v njegovih prostorih. Kdor je bil na tem plesu, ji imel vtis, da je na prireditvi sredi najmočnejše tujskoprometne sezone. Slišal je lahko vrsto evropskih jezikov, pa tudi po oblačilih je lahko spoznal, da so gostje iz raznih držav. Trenutno je v Portorožu največ francoskih turistov, dalje Nemcev, potem naših državljanov, sledijo Švicarji in Avstrijci, nekaj gostov pa je tudi že iz skandinavskih držav. Preko sobote in nedelje postane vrvež še bolj pisan zaradi Tržačanov.

Za Tržačane, ki ne hodijo k nam toliko na letovanje kot na izlet, pa je menda še priljubljenejši cilj kot Portorož postal Piran. Vsaj za tiste z lastnimi motornimi vozili lahko trdimo to. Ob sobotah in še posebno ob nedeljah se na Tartinijevem trgu in na drugih parkirnih prostorih v Piranu nabere vrsta avtomobilov, ki nosijo skoraj vsi brez izjeme evidenčno tablico z znakom TS. Nobena skrivnost ni, da tujcev ne privlačijo toliko romantične zanimivosti starega mesteca, kot dobra jedača in pijača. V tem pogledu si je pridobilo sloves posebno gostišče »Pri treh vdovah«. Ob lepem vremenu mora tov. Polajnar s svojim kolektivom postaviti mize pred gostiščem daleč vzdolž obale, toliko gostov se nabere. Tudi privatno gostišče »Pri Vojku« se znajde in razpostavi mize ob obali. Toda že nekajkrat se je letošnjo pomlad zgodilo, da je bilo še vseeno premalo sedežev in miz na razpolago, toliko gostov je prišlo v Piran. Vso grajo zasluži znano hotelsko podjetje, ki ni znalo (ali ni hotelo?) izkoristiti ugodne priložnosti in ni postavilo miz na terasi ob morju. Karkoli je temu vzrok, bodisi neiznajdljivost, bodisi malomarnost, lahko pa tudi komoditeta ali oholost uslužbencev (nekdo od njih je izjavil, da pač ne bo zvečer nosil miz in stolov spet na varno, ker še ni postavljena letna ograja na terasi), na vsak način taka pasivnost ne more biti v korist podjetju, niti občini, najmanj pa ugledu turizma v naših krajih.

Jule

Sem in tja po Postojni

Letošnja pomlad se je nekolikanj zapoznela, zato vsak komaj čaka, da bi prišli lepi, sončni pomladanski dnevi, da nas muhasto vreme ne bi presenečalo z deževnimi kapljami in da bi kmetovalci poljedelska dela opravili brez motenj, turisti pa v večjem številu obiskovali lepote našega kraškega sveta.

* * *

Skupščinske volitve so komaj za nami. Marsikatero oko že preletava bogate beležke z razprav številnih predvolilnih zborovanj, na katerih so postojnski volivci marsikaj koristnega predlagali, in ni napak trditi, da bodo v bližnji bodočnosti prenekatero preudarno misel skorajda začeli spreminjati v dejanje z družbenimi sredstvi, z dobro voljo vseh in lastnimi močmi.

* * *

Postojna iz leta v leto vidno menja svoje lice. V zadnjih desetih letih so domala zabrisane posledice vojnega pustošenja in mesto se je zelo razraslo. Kljub temu pa za sedaj še ni moč zadovoljiti željam prebivalcev, da bi imeli na voljo toliko stanovanj, kot jih potrebujejo. Povprašali smo na občinski stanovanjski upravi, na kaj prosilci za dodelitev stanovanj lahko računajo v letošnjem letu, pa so nam odgovorili: »Nekaj deset družin, ki živi v neprimernih stanovanjih, bo dobilo nova stanovanja, prihodnje leto pa bo preskrbljeno vsaj za upravičence s prioritetne liste.« Dejali so tudi, da je porast prebivalstva za sedaj še vedno v nesorazmerju z gradnjo stanovanjskih objektov.

* * *

Kmetijske zadruge se še vse premalo trudijo za napredek kmetijstva. Žal so doslej nekatere izmed njih trgovinsko dejavnost kljub vsem ugotovitvam o njeni slabi strani za delo kmetijskih zadrug za pospeševanje kmetijstva visoko cenile. Kaže pa, da bo sklepu postojnske kmetijske zadruge: »Trgovino — trgovini, naša nadaljnja prizadevanja naj bodo usmerjena k skrbi za povečanje kmetijske proizvodnje,« sledile, kolikor še niso, tudi druge kmetijske zadruge postojnske občine. Zato so v Postojni kar čez noč odprli več poslovalnic podjetja Mestne trgovine in tako razbremenili zadružnike skrbi o rentabilnem ali nerentabilnem poslovanju njihovih trgovin.

* * *

Komaj je skopnel zadnji sneg, so že urejevalci obcestnih gred zasadili lopate v želji, da bi bila Postojna še lepša. Napovedujejo namreč, da bo imel turizem letos bogato žetev — prekrasne kraške jame s Postojnsko na čelu vabijo vsako leto vedno več turistov in razen tega tako imenovana »postojnska vrata« do jadranske obale opozarjajo, naj se Postojnčani pripravijo na letošnjo turistično sezono. Težava bo s prenočišči, ker jih je v Postojni še vedno premalo. Zabave in okrepčil pa bo verjetno dovolj tudi za tiste goste, ki bodo gostovali v skoraj dograjenem campingu v neposredni bližini Postojnske jame.

* * *

Mestni kino »Zarja« je prijetno presenetil kinoobiskovalce, ko je začel s predvajanjem treh filmov na teden, medtem ko so Postojnčani doslej lahko videli le dva tedensko. Ni pa razumljivo, zakaj je uprava kina podražila ceno vstopnic za prvo predstavo za 10 dinarjev. Še to: pohvaliti je treba kinooperaterja Deškega vzgajališča v Planini, ki je že večkrat z ozkotračnim filmom obiskal podgorski vasici Studeno in Bukovje.

* * *

Delavsko prosvetno društvo Svoboda bo v režiji prof. Bože Brecelj uprizorilo Kreftove »Kreature«. Prva predstava bo v kratkem. Delo postojnske Svobode pa se bo še bolj razživelo, ko bo obnovljen kulturni dom — takrat se bo namreč v njene vrste lahko vključilo še več članov, predvsem mladincev, in v Postojni upajo, da jim bo izvedba tega načrta omogočila temeljito razgibati kulturnoprosvetno dejavnost prebivalcev bližnje in daljne okolice središča postojnske občine.

A. M.

—o—

Pretekli teden je imel prof. Takač, novinar iz Zagreba, izredno zanimivo predavanje o Norveški, kjer je živel dve leti in se bo v kratkem zopet vrnil v to deželo kot štipendist norveške vlade. Po predavanju sta bila predvajana dva filma o lepotah Norveške in o lovu na lososе.

-lobin

Plodno delo RK na Pivki

V pivški občini se organizacije Rdečega križa uveljavljajo, saj sodijo po številu članov med najbolj množične in najbolj delavne organizacije na tem področju našega okraja. Devetčlanskemu občinskemu odboru RK pomaga pri delu 13 krajevnih odborov Rdečega križa, med katerimi so najprizadevnejši v Pivki, Hrastju, Zagorju, na Baču, v Slavini in v Palčju. Razveseljivo je, da je v Kočah, ki je majhna vas, več kot 40 članov RK, v vsej občini pa več kot 1100 članov in tisoč podmladkarjev.

Doslej je Rdeči križ v pivški občini razdelil med približno 1600 upravičencev skoraj 14.800 kilogramov najrazličnejših živil in 725 oblačil, predvsem med otroke padlih borcev. Organiziral je tudi 11 mlečnih kuhinj (dve v Pivki in po eno v Zagorju, Jurščah, Košani, Dolanah, Slavini, Suhorju, Ostrožnem brdu, Kalu in Ravnah), da z malicami oskrbi 862 otrok. Pohvale vredna je tudi pobuda o razdeljevanju malice med delavce SGP Primorje in tovarne v Neverkah, podjetje Javor pa bo moralo to navado prej ko mogoče vpeljati.

Delo Rdečega križa pa ni samo v razdeljevanju pomoči, mimogrede omenjeno: več tisoč vitaminskih preparatov je bilo razdeljenih med otroke, pač pa tudi v organiziranju krvodajalske akcije, v kateri je sodelovalo skoraj 300 prebivalcev pivške občine. V Pivki, Neverkah in na Baču so priredili sedem zdravstvenih predavanj, prav toliko pa jih bo v prihodnjih tednih v drugih vaseh, kjer bodo predvajali tudi zdravstvene filme.

Te dni se je sestal občinski odbor RK Pivka in razpravljal o nadaljnjem delu, o pravilni razdelitvi CARE zavojev, o pripravah za občni zbor in o mlečnih kuhinjah. Organizacijo teh kuhinj bo treba še bolj utrditi, saj je njihovo dosedanje obratovanje s prizadevanjem učiteljstva posazalo, kako velikega pomena je za prehrano otrok. Izdatki za vzdrževanje mlečnih kuhinj so veliki in zato morajo njihovi upravitelji pokazati vso iznajdljivost pri zbiranju denarnih sredstev, če hočejo, da bodo mlečne kuhinje po šolah služile namenu, za katerega so ustanovljene.

Bilo bi prav, če bi z odbori Rdečega križa tesneje sodelovale tudi druge množične organizacije in se trudile za krepitev te najbolj človekoljubne množične organizacije. Le Društvo žena v Pivki kaže razumevanje za delo RK, medtem ko nekatere druge organizacije zaradi lastne nedelavnosti stojijo ob strani. Treba bo torej, da bi na primer Društvo prijateljev mladine in društva, ki jim je skrb za mladega človeka pri srcu, kakor tudi posamezna podjetja, izdatneje pomagala Rdečemu križu v nadaljnjem delu.

Presenetili so jih

V soboto popoldne je prometni odsek koprskega okrajnega tajništva za notranje zadeve presenetil voznike avtobusov, ki so pripeljali več sto potnikov na avtobusno postajo v Kopru. Nepričakovano so namreč morali šoferji v poseben aparat dokazati, da niso pili alkoholnih pijač, kar jim je v interesu varnega vodstva zaupanih jim vozil prepovedano. Seveda se vsem dokaz ni posrečil. Pri tej preizkušnji so nekateri vozniki skušali dokazovati, da brez kozarčka vina ne morejo ne živeti, niti ne opravljati svoje službe. Tako tolmačenje in dokazovanje pa je le dokaz neresnosti nekaterih voznikov, ki se ne zavedajo v polni meri odgovornosti za tuja življenja in sredstva skupnosti.

Na splošno lahko ugotovimo, da je akcija prometnega odseka vzgojno vplivala na poklicne šoferje; s tem pa je že bil spet storjen korak k povečani varnosti prometa.

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Stane Škrabar — Odgovorni urednik Rastko Bradaškja — Za tisk odgovarja Franc Zdešar

Barba Vane pravi...

»Dragi Vane,« mi sporočajo iz Žusterne pri Semedeli, »če si se zadnjič že toliko potrudil, da si si ogledal tisto nesrečno skakalno desko, bi bil lahko stopil še deset ali petnajst korakov naprej. Tam bi videl lepo pločevinasto tablo »Avtobusno postajališče« z drogom vred v morju. Ker tam leži že lep čas in se nihče zanjo ne zmeni, kaže, da je obsojena na počasno smrt. Zato, če imaš čas, pridi ponjo in jo reši hkrati z nesrečno desko, ki zaradi zapoznele pomladi še ne bo tako kmalu lahko služila namenu.«

Zaradi ene table, pa toliko besed! Iz vode jo potegnite in spet postavite na svoje mesto, saj vas je dovolj tam okrog, če se že avtobusniki ne zganejo!

Ko pa smo že pri prometu, še nekaj o sobotni iztreznjevalni akciji, ki so jo priredili naši prometni organi s sodelovanjem šoferjev: pokazalo se je, da je zlata kapljica precej uporabljano gorivo, obenem pa tudi to, da se nekateri raje vozijo s šoferji, ki ga imajo pod kapo, kot da bi čakali na druge zveze.

Z velikim zadovoljstvom sem opazil, da se okrog Belvederja v Kopru vzgaja množica novih športnikov. Za to je poskrbela komunala, ki tam napeljuje novo kanalizacijo. Pri tem je namreč pozabila, da morajo stanovalci včasih tudi iz hiš, bodisi v službo ali pa po drugih opravkih. In ker so na to pozabili, niso poskrbeli, da bi jim uredili prehode. Prisiljeni so skakati kot mačke po vegastih deskah in čez jarke, pri čemer ni izključeno, da ne bo šla tudi kaka noga ali roka. Na vsak način pa se bodo pošteno razgibali s to prisilno telovadbo.

V zvezi s problemom kanalizacije v našem mestu so nedvomno tudi tiste velike luže, ki nastajajo ob deževnih dneh na Titovem trgu in pa pred tržnico. Ker drugače nimajo svojega pravega namena in smotra, priporočam komunalcem, da priredijo tu plavalne tečaje in tako izkoristijo tudi ta naravni pojav v občo korist. Najbolj zabavna pa je pri tržnici tista velika luža, ki samo močno dalekovidnim dovoljuje, da lahko iz razdalje 3—4 metrov čitajo tamkaj nalepljeno »Ljudsko pravico«.

Tudi iz Lokve sem prejel kratko pisemce. Da sem zadnjič pozabil omeniti njihovo mesnico, ki se je nenadoma znašla v kritičnem položaju, kar je tembolj čudno, ker so jo zadnje mesece na vse pretege hvalili. Kaj, če se niso odgovorni v mesnici prevzeli od tolike hvale? Ali pa jim je bilo to nerodno, in bi radi slišali tudi kako kritično pripombo?

Prav tako me že dalj časa vabijo v Ilirsko Bistrico. Vendar se še ne bomo videli tako hitro. Samo zaradi tistega stranišča nasproti Triglava res ne bom hodil na tako dolgo pot, čeprav je res zasmrdelo že do mene. Pripravite torej še kako drugo zanimivost in takoj vam bom na razpolago!

V Prestranku pa sem vseeno bil. Moral sem posvariti prodajalca voznih listkov na železniški postaji in mu razložiti, kako je potrebno, da je blagajna odprta prav do odhoda vlaka. Zgodi se namreč, da jo zapre celih 5 minut prej in mnogim potnikom, ki bi se radi peljali, ne preostane drugega, kot da gledajo za vlakom. Ker sem mu to lepo povedal, upam, da bo zaleglo.

Še nekaj sem pozabil: naj že stopi nekdo v Semedelo in našeška otročad, ki prireja prave pogone na ptice pevke. S svojimi zračnimi puškami bodo sicer iztrebili vse, kar je živega tam okrog.

Ostalo pa prihodnjič.

Vaš Vane

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

LJUBLJANSKO-PRIMORSKA LIGA

Izola premagala Novo Gorico

Primorski derby med Izolo in Novo Gorico se je zaključil po razburljivi igri z zmago Izole 2:1 (0:0). S tem so izgledi Izole, da se vrine med prvo petorico, spet porasli. Toda rezultat sam še ne pove vsega. Izola je namreč prišla do dveh točk nekoliko po sreči, kajti Goričani so bili enakovreden nasprotnik in bi zaslužili eno točko. Ne znajo pa, kot se je pokazalo že prejšnjo nedeljo, streljati enajstmetrovk. Tudi proti Izoli so si privoščili strel mimo cilja. Brez dvoma je, da bo zmaga nad Novo Gorico vlila moštvu Izole novega poleta. Treba pa bo razen borbenosti pokazati tudi več smisla za skupno igro.

Idrijski Rudar je tudi v nedeljo pokazal, da se je na pomladansko sezono slabo pripravil. Na Jesenicah so mu nasuli kar sedem golov v mrežo. Če bo šlo tako naprej, se bo težko obdržal v tej skupini. Sicer pa je lestvica — čeprav smo šele na začetku tekmovanja — precej jasna. Za naslov prvaka se bosta borila le Krim in Triglav, za tretje do peto mesto pa ima enake izglede kar šest moštev. Konec tabele pa pripada Rudarju in Iiliriji. Vsak drugačen razpored bi bil glede na prikazano igro moštev in glede na trenutno razliko v točkah presenečenje.

Lestvica:

Krim	11	9	2	0	30:10	20
Triglav	11	8	1	2	39:12	17
N. Gorica	11	5	2	4	24:21	12
Jesenice	11	5	1	5	32:20	11
Grafičar	11	5	1	5	24:24	11
Slovan	11	5	1	5	24:25	11
Izola	11	4	2	5	17:29	10
Tržič	11	4	2	5	17:35	10
Rudar	11	2	2	7	16:30	6
Ilirija	11	1	0	10	14:32	2

V prihodnjem kolu igra Rudar doma z Ilirijo, Izola in Nova Gorica pa gostujeta v Ljubljani. Izola se bo pomerila s Krimom, Nova Gorica pa s Slovanom.

Obsojamo uboj

(Nadaljevanje s 7. strani)

doščenje po končani preiskavi, ko bo sodišče brez dvoma izreklo ostro kazen nad storilcem zločina. Če bi namreč kdorkoli drug zlorabil orožje in ustrelil človeka kar tako, bi vsekakor ne bil tako ostro sojen, kakor je to pričakovati za pripadnika LM, ki bi že zaradi svojega položaja moral uporabljati strelno orožje z večjo odgovornostjo.

Je pa še druga, neopravičljiva stvar, ki je v zvezi s tragičnim ubojem v Bertokih. Gre za nekatere neodgovorne govorice in za nekatere sumljive, za samo preiskavo neprimerne izmišljotine, ki jih posamezniki razširjajo. Parole »zob za zob!« in neumestni klic po »maščevanju« nimajo namreč v deželi z urejeno zakonodajo in vzornim sodstvom prav nobenega smisla, kvečjemu vzbujajo sum, da so — prinešene čez mejo ...

Namera takšnih uvoženih kombinacij pa je jasna: da se politično izkoristi tako rekoč edinstveni primer, ko miličnik ubije poštenega človeka. Ta sum nam potrjuje dejstvo, da so drugi naši požrtvovalni miličniki — nekaj izmed njih jih je prav v našem obmejnem pasu ob izvrševanju svoje naporne, nevarne in nehvaležne službe v borbah z raznimi banditi, špijoni in tihotapci žrtvovalo tudi svoja življenja — bili že večkrat prisiljeni uporabiti orožje in pri tem ubili tega ali onega inozemskega plačanca, toda nikoli ni bilo zaradi tega nobenega potvarjanja dejstev. Argumenti za storjena dejanja so bili namreč vselej dovolj jasni. Sedaj pa, ko je docela netipičen predstavnik Ljudske milice ubil poštenega človeka, sedaj hočejo nekateri zlonamerneži ta tragičen primer izkoristiti za to, da bi oblatili celotno Ljudsko milico, pri čemer ob tej prvi, po vsem videzu nedolžni žrtvi, ko je še sveže cvetje na njenem grobu, povezujejo svetlo ime ubitega Kocjančiča z imeni banditov, ubitih v borbah pri naši državni meji. Tega pokojni Renato Kocjančič, ki so mu že Italijani ustrelili tudi brata, prav gotovo ne zasluži!

Pri takšnih poizkusih blatenja naše Ljudske milice, blatenja vseh teh naših požrtvovalnih čuvarjev reda in zakonitosti, se nam razen omenjenega blatenja spomina pokojnega Kocjančiča vzbuja poseben odpor proti tujim agentom, ki bi hoteli upravičeno ljudsko ogorčenje ob uboju v Bertokih izkoristiti za svoje temne namene. Vsi pošteni državljani, zlasti pa člani SZDL v naših krajih, se tega zavedajo in odklanjajo omenjene, čez mejo prinešene parole.

Kar se pa tiče »maščevanja« — nad kom bi se le hoteli maščevati tisti, ki to maščevanje propagirajo? Mar nad nesrečnimi otroci storilca Potiska? Saj pri nas vendar ne vladajo zakoni divjega Zapada! Ni torej stvar v maščevanju, gre le za pravično sodbo ljudskega sodišča.

V naši socialistični državi pa ni vzroka za to, da ne bi vsi pošteni državljani zaupali v pravičnost sodbe, ki jo bo tudi v tem žalostnem primeru sodišče vestno in točno po zakonih odmerilo krivcu za smrt Renata Kocjančiča.

Redakcija

Postojna prehitela Koper

Prvo kolo primorskega nogometnega prvenstva je prineslo nekaj presenečenj. Predvsem je treba na prvem mestu zabeležiti poraz vodečega Kopra v Novi Gorici (2:3). Domačini so zasluženo zmagali. Presenečenje predstavlja tudi prva zmaga piranskega Sidra na Adrio (3:0). Doslej smo bili navajeni, da je Sidro izgubljalo tekme z dvoštevilčnimi rezultati. Kot vse kaže, pa bo moral v prihodnje še marsikdo ugrizniti v grenko pilulo. Pirančanom bi zamerili le nekoliko preostro igro. Takih stvari naj se izogibajo, saj ne pripeljejo drugam kot do izključitev igralcev in do oslabitev moštva.

Postojna je visoko premagala Tabor s 7:0. Postojnčani so prikazali odlično igro in bi bil rezultat lahko še višji v njihovo korist. Pri tem naj omenimo, da je moral sodnik izključiti dva igralca Tabora zaradi ostrih protestov, ko je Postojna dosegla svoj četrti gol. V zvezi s tem naj znova poudarimo, da nogometno igrišče ni prostor, kjer naj bi igralci odločali, ali ravna sodnik pravilno ali ne. Zato so nogometni forumi, ki bodo stvar raziskali in kaznovali tudi sodnika, če bodo ugotovili njegovo krivdo. Za Postojno so dosegli gole: Kostič I 2, Korpar 2, Kostič II 2 in Bizjak 1.

Zelo je razočaralo svoje pristaše Anhovo, ki je na svojem igrišču izgubilo s Primorjem (2:4). Nesreča je toliko večja, ker so v prvem polčasu vodili z 2:0.

Lestvica:

Postojna	8	6	0	2	41:8	12
Koper	8	5	1	2	28:12	11
Branik	8	5	0	2	19:23	10
Primorje	8	4	1	3	22:14	9
Tabor	8	4	1	3	20:22	9
Anhovo	8	3	1	4	18:24	7
Adria	8	2	0	6	19:34	4
Sidro	8	1	0	7	14:44	2

Prihodnjo nedeljo bodo na sporedu naslednja srečanja: Koper-Sidro, Branik-Anhovo, Primorje-Postojna in Tabor-Adria.

ŠAH

V okviru okrajnega šahovskega prvenstva sta Koper in Piran zabeležila visoki zmagi. Koper je premagal Tomos s 7 in pol : 2 in pol, z istim rezultatom pa je odpravil Piran Portorož. V drugem kolu bo na sporedu dvoboj Koper : Izola. Verjetno bo zmagovalec tega dvoboja že zmagovalec okraja, kajti Koper in Izola sta po moči igralcev najmočnejša v okraju.

BARKA

Smrt zaslužnega moža

Vsako minuto dneva in noči ljudje umirajo in se rodijo. Ko se človek rodi, ga spremljajo veseli upi, ko pa umre, mu sledi več ali manj očito pozabljenje. To je prirodna resnica, pa naj je komu prijetna ali ne.

V popoldanskih urah minulo soboto je ugasnilo življenje skromnemu kmečkemu možu trpinu na naši Barki. Teden dni prej je v krogu domačih ljudi in najbližjih prijateljev praznoval svojo osemdesetletnico rojstva in se je z njimi vred veselil te majhne domače zabave. In je bil med temi poslednjimi, ki so možu osemdesetletniku želeli še deset in deset let življenja, tudi naš nam Primorcem najmilejši glasbenik in pevodoja Rado Simoniti.

Ime moža, ki je umrl, je Jože Prelec, po domače Majcen. Njegovi štirje sinovi Jože, Albin, Ludvik in Tone so kvartet, ki mu ne najdete para na vsem Primorskem. Ko bi jim bilo dano študirati v šolah umetne glasbe, bi bili znani širom sveta. Tako so pa pevci domačega gnezda, ki jih veliki svet ne bo poznal nikoli. Kajti samo Tone, najmlajši od štirih, je bil toliko srečen, da je pripadal najznamenitejšemu pevskemu zboru Slovenije, partizanskemu zboru »Srečko Kosovel«, ki ga je vodil celo preko vse Evrope prvi naših glasbenih umetnikov, Rado Simoniti.

In preden je stari oče ugasnil, je želel, da bi ga do pokopališča nosili njegovi štirje sinovi. In ta želja se mu je izpolnila. Njegovi fantje so mu zapeli še na domu poslednjo »Vigred«. In ko so ga na ramah odnesli do vrat pokopališča, so mu še enkrat oni sami zapeli v slovo »Blagor mu, ki se spočije...« in šele zdaj so pravi pogrebci prevzeli breme nase.

Dogodek, izjemen sicer za tako skromno brkinsko vas, se je brez senzacije začel in končal, a je vendar bil ganljiv. Vreden bi bil spomina vse vasi in ne le svojih šestih otrok, štirih sinov in dveh hčerk.

Vaščan

Vabimo vsa vodstva sindikalnih podružnic in osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva, da ugotovijo, če na področju organizacije že dela poverjenik Prešernove družbe. Kjer je, ga podprite v njegovih prizadevanjih, kjer pa ga še ni, najdite iz vrst odbora ali članstva tovariša, ki se bo z vnemo zavzel za širjenje zabavnih, poučnih in praktičnih knjig Prešernove družbe. Naslove novih poverjenikov pošiljajte Glavnemu odboru Prešernove družbe, Ljubljana, Erjavčeva cesta 14a. Storite vse, da bodo vsi vaši člani tudi člani Prešernove družbe, ki bodo konec leta prejeli za minimalno članarino bogato knjižno zbirko.

Delavski svet podjetja »PROJEKT« KOPER v Kopru

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

1. **SEKRETARJA-ko podjetja** s srednješolsko izobrazbo za vodenje administrativno-upravne službe z znanjem strojepisja
2. **STROJEPISKE** (v poštev pridejo samo prvorazredne moči)
3. **OBRAČUNSKEGA USLUŽBENCA** z delnim poznanjem dela (v poštev pridejo tudi honorarni uslužbenci)

Vsi pogoji po dogovoru. Ponudbe poslati na upravo podjetja do 15. aprila 1958

Kino

Koper: 11., 12. in 13. aprila italijanski barvni cinemascope film LEPA MLINARICA, 14. in 15. aprila ameriški barvni film ŠTIRJE JEZDECI, 16. in 17. aprila ameriški barvni film GOSPODAR BELANTRAEA.

IZOLA: 11. aprila mehiški film NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI, 12. in 13. aprila ameriški barvni fiml BOJ V KLANCU, 14. in 15. aprila ameriški barvni film GOSPODAR BELANTRAEA, 16. in 17. ameriški barvni cinemascope film VELIKA KORIDA.

PORTOROŽ: 12. in 13. aprila vzhodnonemški barvni film POVEST O MALEM MUKU, 15. in 16. aprila jugoslovanski film MALI ČLOVEK, 17. aprila ameriški barvni film RDEČE PODVEZE.

PIRAN: 11. in 12. aprila ameriški barvni film ŠTIRJE JEZDECI, 13. in 14. aprila vzhodnonemški barvni film POVEST O MALEM MUKU, 15. in 16. aprila jugoslovanski film MALI ČLOVEK, 17. in 18. aprila ameriški barvni film RDEČE PODVEZE.

SEČOVLJE: 12. aprila francoski film LJUDJE BREZ VAŽNOSTI, 13. aprila italijanski film DEKLETA Z 04, 17. aprila jugoslovanski film V SOBOTO ZVEČER.

ŠMARJE: 12. aprila italijanski film DEKLETA Z 04, 13. aprila francoski film LJUDJE BREZ VAŽNOSTI, 16. aprila italijanski barvni film TEODORA.

ŠKOFIJE: 12. aprila italijanski barvni film TEODORA, 13. aprila jugoslovanski film V SOBOTO ZVEČER, 16. aprila francoski film KROJAČ ZA DAME.

DEKANI: 12. aprila jugoslovanski film V SOBOTO ZVEČER, 13. aprila italijanski barvni film TEODORA.

POSTOJNA: 12. in 13. aprila ameriški barvni film BOBNI PREKO REKE, 13. aprila (matineja) ČEVELJČKI NA ASFALTU, 15. in 16. aprila italijanski film ŠKODA, DA JE TAKŠNA, 17. in 18. aprila češki barvni film KJE in KAM.

SEŽANA: 12. in 13. aprila angleški film PARIZ, MESTO ZALJUBLJENIH, 15. in 16. aprila angleški film SMRT NA CESTI, 17. in 18. aprila madžarski film LILIOMFI.

Nakratko

V strelskem troboju Izola—Pivka—Postojna z zračno puško je proti pričakovanju zmagala Pivka — čeprav samo z enim krogom prednosti. Rezultati: Pivka 1170 krogov, Izola 1169 krogov in Postojna 1103 od 1500 možnih. Med posamezniki je bil najboljši Krsto Čorkalo iz Izole. V troboju pionirskih ekip so zmagali Izolani pred Postojnčani.

* * *

Na okrajnem srednješolskem prvenstvu v malem rokometu je zasedla prvo mesto Gimnazija Koper pred Pomorsko srednjo šolo iz Pirana in ESŠ Koper. Pri ženskah je bila najboljša koprska ESŠ.

* * *

Na posvetovanju Okrajne športne zveze v Kopru so sklenili, da bodo priredili vrsto tekmovanj v okviru okrajnega festivala telesne vzgoje. Tako bodo priredili med drugim rokometni turnir v Piranu, namiznoteniška in veslaška tekmovanja v Kopru in taborniška tekmovanja v Sežani. Računajo, da se bo sprevoda v Kopru 25. maja udeležilo okrog 600 športnikov.

Na seji so se tudi pomenili o letošnji razdelitvi sredstev. Največ bodo dodelili vodnim športom ter košarki in odbojki, saj so te panoge med mladino in delovnimi kolektivi najbolj priljubljene. Na seji so tudi sklenili tesno sodelovati z organizacijami Partizan, da bi dosegli čimbolj smotrno uporabo sredstev. Doslej se je namreč večkrat dogajalo, da so (na obeh straneh) vlagali sredstva tudi za stvari, ki niso dale ustreznih rezultatov.

O B V E S T I L O

Obveščam vsa podjetja in ustanove okraja Koper, da je 31. marca 1958 prenehala poslovati delavnica FINOMEHANIKA — PETER HVALA v Kopru.

Radio KOPER

NEDELJA, 13. aprila

8.00 Kmetijska oddaja: »Nekaj misli pred letošnjim odkupom na Koprskem — Pogodbeno pitanje klavne živine na Goriškem« — 8.30 Beneške narodne pojeta Dario in Darko — 15.00 Vesti — 15.10 Pogovor s poslušalci — 15.15 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 14. aprila

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Kaj moramo vedeti o živinskih potnih listih« — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Športna oddaja — 14.40 To smo izbrali za vas — 15.00 Vesti.

TOREK, 15. aprila

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Delovanje umetnih gnojil« — 13.45 Torkov operni oder.

SREDA, 16. aprila

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Preprečitev erozije v vinogradih in sadovnjakih« — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Šola in življenje: »Mladi tehniki v Hruševju«.

ČETRTEK, 17. aprila

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Ali naj izčrpane travnike preorjemo in ponovno posejemo?« — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: Govori predsednik OLO Koper Albin Dujc.

PETEK, 13. aprila

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Prehod na zeleno krmljenje« — 14.30 Gospodarska oddaja: »Pomenek z delegati za kongres ZKJ«.

SOBOTA, 19. aprila

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Izšel je zakon o racionalnem izkoriščanju zemljišč« — 14.30 Kulturni obzornik: »Problemi našega šolstva in družbeno upravljanje«.

Vse kolektive in posameznike, ki se zanimajo za obisk vzorčnega velesejma v Milanu, ki bo od 12. do 27. aprila 1958, vabimo, da se čimprej priglasijo v naših poslovalnicah. — Pri vseh izletih se poslužujte 10-mesečnega turističnega posojila. — Naši udobni avtobusi Vas prepeljejo kamorkoli hitro in poceni.

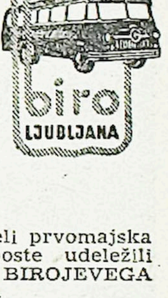

Prijetno boste preživeli prvomajska praznovanja, če se boste udeležili znanega SAP-TURIST BIROJEVEGA potovanja po domovini.

Dvodnevno potovanje na Plitvička jezera, v Crikvenico in ob Kvarnerski obali. Aranžmaji 3800 din.

Dvodnevno potovanje Istra, Koper, Piran, Poreč, Rovinj, Pulj, Moščenička draga, Opatija. Aranžmaji 4.200 din.

Prijave sprejema turistična poslovalnica SAP-TURIST BIROJA, Ljubljana, Miklošičeva 17, telefon 30-647 in Titova 38, telefon 32-771.

POMNITE! — Kamorkoli — povsod s SAP-Turist birojem!

MALI OGLASI

V A J E N C A zdravega in močnega za kovinsko stroko takoj sprejme trgovsko podjetje »JADRO« PIRAN. Stanovanje preskrbljeno.

Iščem resno žensko srednjih let za varstvo štirimesečnega otroka za štiri ure dnevno. Naslov v upravi lista.

Motorno kolo znamke »Lambreta« ali »Vespa« kupim. Ponudbe z navedbo cene pošljite na naslov Skala Maks, Maribor, Gorkega ulica štev. 7.

Takoj sprejmem *postrežnico*, lahko upokojenko, za pomoč v gospodinjstvu in za varstvo otroka od 7. do 15. ure dnevno. Vprašati *Štaut Štefanija*, soc. zavarovanje Koper

Prodam kmečko hišo z gospodarskimi poslopji in 5.000 m² obdelovalne zemlje ob glavni cesti Koper—Izola. Tittanel Livio, Žusterna 75 pri Kopru.

Turistično olepševalno društvo Koper prosi one Koprčane in prebivalce okoliških krajev, ki obvladajo tuje jezike in imajo v turistični sezoni čas sprejemati in voditi tujce, da se mu javijo kot TURISTIČNI INFORMATORJI. Najprimernejši so upokojenci in visokošolci. Pismene prijave na TOD Koper, Kidričeva ul. 2. Inštrukcije bo dajalo društvo.

Okno v svet — ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

Od kod ime »april«?

Stari Rimljani so ga imenovali »Aprilis«. Beseda izhaja iz izraza »aperire« in pomeni »odpreti«. April je spet odpri plovbi morje, kakor odpira v prigrevajočem soncu popke na drevju in grmovju. V mnogih deželah še obstaja navada, da se prijatelji in znanci medsebojno pošiljajo »po prvi april«. Izvor tega običaja ni dognan. Nekateri ga spravljajo v zvezo z muhastim aprilskim vremenom, drugi so mnenja, da korenini navada še v starodavnem rimskem prazniku norcev ob nastopu drugega meseca po predjulijanskem koledarju.

ZVESTI PONI

Vsa Anglija govori o zvestem PETRU PANU in njegovi dvanajstletni prijateljici Tini Harrisovi. Ko je deklica nedavno zbolela in je več dni ni bilo v hlev, je Peter Pan pričel nabijati s kopiti, končno pa jo je ubral na plan. Ker ga je ovirala ograja, da ni mogel do svoje mlade prijateljice, je skušal oviro preskočiti. Pri tem se je naravnost brezupno poškodoval, vendar se je živinozdravnikom posrečilo, da so ga rešili. Zdaj pa Tini, ki je medtem ozdravila, obiskuje svojega ranjenega štirinožnega prijatelja.

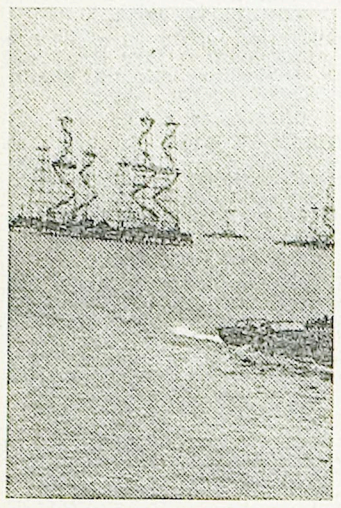

Kaspijsko morje menja svojo zunanjost. Povsod rastejo iz vode visoki vrtalni stroji. Črpalne naprave črpajo nafto iz globine več sto metrov pod morskim dnom, kjer so skoraj na vsem tem velikem področju bogata ležišča te dragocene tekočine.

Bivši predsednik — dirigent. Na sliki vidimo bivšega predsednika ZDA Harrya Trumana, ko dirigira filharmonični orkester v Kansas Cityju na neki dobrodelni prireditvi. Pravijo, da je kot dirigent žel splošno priznanje poslušalcev.

Živi s polovico možgan. Desetletna Valerija Bren iz Kanade je pred časom močno zbolela. Da bi jo rešili, so ji morali izrezati polovico možgan. Kmalu po operaciji se je dekletcu zdravje izboljšalo in zdaj normalno raste in se razvija.

DIŠEČI FILM

Kot poročajo, je neki švicarski strokovnjak patentiral nov izum na področju filmske tehnike. Gre za napravo, ki ob predvajanju filma proizvaja sceni na platnu ustrezen vonj. Tako gledalci film gledajo, poslušajo in duhajo. Svojemu izumu je dal izumitelj ime »scentavision«. Prvi tak film so nedavno predvajali in se je baje dobro obnesel.

MOJSTER PREVARE

Italijanska policija je nedavno aretirala nekega Maria Nidolija, ki je dalj časa uspešno »posloval« v Rimu in drugih italijanskih mestih. Predstavljal se je kot polkovnik in visok funkcionar Atlantskega pakta ter tako raznim naivnežem prodajal vse mogoče vojne objekte. Najbolj znana je njegova potegavščina, ki si jo je privoščil na račun skupine bogatih švicarskih turistov. Tem je namreč prodal italijansko vojno ladjo »Giulio Cesare« za pol milijona dolarjev.

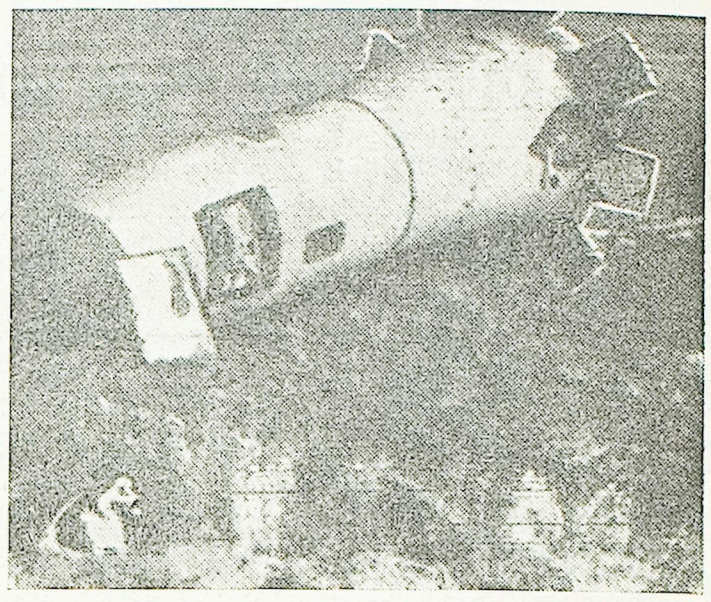

Pšiček, ki ga vidimo na naši sliki, je bil boljše sreče kot žrtvovana Lajka. Pri zadnjih poskusih v Sovjetski zvezi so izstrelili raketo s psom 473 kilometrov visoko. Raketa jo ponesla s seboj tudi nad 1.500 kilogramov raznih instrumentov. Psiček in instrumenti so s padalom nepoškodovani pristali nedaleč od kraja izstrelitve.

KNJIŽNA ZBIRKA »LIPA« 1958

Založba Lipa v Kopru pripravlja svojim bralcem, naročnikom in vsem ljubiteljem dobre domače in tuje knjige zbirko šestih kvalitetnih romanov, ki bodo izšli letos spomladi in jeseni.

Zbirka »Lipa 1958« obsega:

Ilka Vašte: **ROMAN O PREŠERNU**
Stale Popov: **TOLE PAŠA**
Annemarie Selinko: **DÉSIRÉE**
Victor Hugo: **ČLOVEK, KI SE SMEJE**
William Woods: **MANUELA**
B. Traven: **MRTVAŠKA LADJA**

Vse knjige bodo tiskane na boljšem papirju ter kar najlepše opremljene. — Obseg okoli 2800 str.

Kdor želi postati naročnik, naj se priglasi s podpisano naročilnico (točen naslov!) ali pa naj naroči zbirko pri poverjeniku založbe.

Naročniška cena zbirke: polplatno 7040 din, celo platno 7640 din, polusnje 8540 din. Plačilo ali v enkratnem znesku ali v največ desetih obrokih (marec—december) po 704.—, 764.—, 854.—.

Razen na zbirko »Lipa 1958« se vsakdo lahko naroči še na roman:

Sigrid Undset: **KRISTINA, LAVRANSOVA HČI** — I., II. in III. knjiga (skupaj 1466 str.)

Vse tri knjige bodo dobili naročniki: v polplatnu za 3.250 din, v celem platnu za 3.550 din in v polusnju za 4.050 din. Plačilo v enkratnem znesku ali v največ desetih obrokih po 325.—, 355.—, 405.— din.

ZALOŽBA LIPA
Cankarjeva 1

Svetovne razstave

107 let poteče letos, odkar so narodi sveta začutili potrebo, da se medsebojno seznanjajo predvsem s pridobitvami svojega narodnega gospodarstva. Tako so se pričele svetovne razstave. Prva je bila v Londonu leta 1851 s 17.000 razstavljenimi predmeti. Obiskalo jo je 6 milijonov ljudi. Štiri leta kasneje ji je sledila pariška svetovna razstava. In tako se je do začetka prve svetovne vojne leta 1914 zvrstilo okrog dvajset takih razstav. Z vsako se je zvečalo tako število razstavljavcev kakor tudi obiskovalcev. Tako je pariška svetovna razstava 1878. leta pokazala že 53.000 predmetov, ki jih je občudovalo 16 milijonov gledalcev, leta 1900 je bilo pa prav tam razstavljenih 60.000 predmetov, število obiskovalcev pa je preseglo 48 milijonov. Za letošnjo svetovno razstavo v Bruslju se je prijavilo nad petdeset dežel in držav. Njeno geslo je: ČLOVEK VSE ZA ČLOVEKA.

Kako pomemben je razvoj znanosti v družbenem življenju, kažeta med drugim tudi dva simbola svetovnih razstav v Parizu: Eifelov stolp (1889) in Elektropalača (1900). »ATOMIUM«, palača znanosti v Bruslju pa bo še dolga desetletja simbol tehničnega in znanstvenega napredka v drugi polovici 20. stoletja.

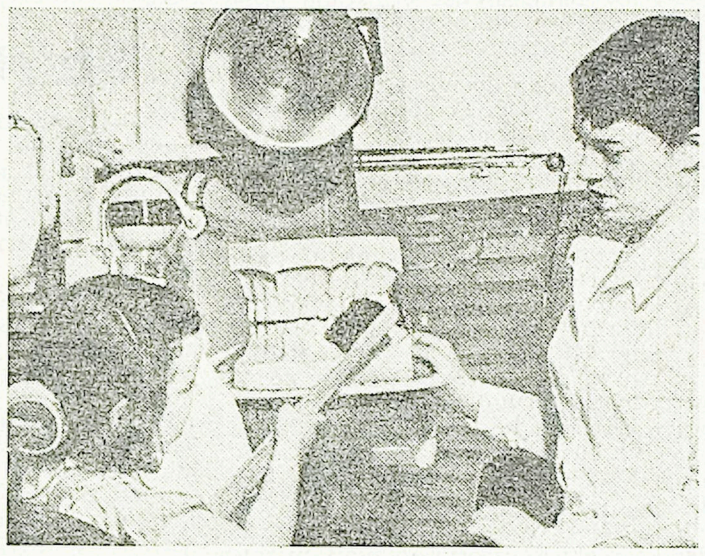

Nič kaj prijetno ni imeti opravka z zobozdravniki. To vedo tudi otroci, ki jih je težko pripraviti, da bi sedli na zobozdravnikov stol. Zato so si na Angleškem izmislili svojevrstno igro: otroci »se gredo« zobozdravnika. Tako se seznanijo z zobozdravnikovim orodjem in pravijo, da je precej manj joka in vpitja tudi potem, ko gre zares.

»ZEMELJSKI RAJI«

je naslov filma, na katerem je delalo 24 snemalcev. Predstavlja izbor najboljših fotoposnetkov petnajstih francoskih odprav v Afriko, Avstralijo, Indijo, Južno morje in Antarktiko.

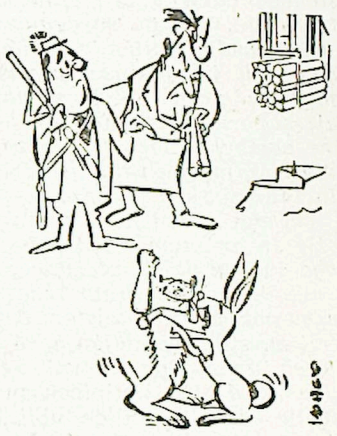

— Preveč časa že loviva tega zajca, s psom sta se že popolnoma sprijaznila!

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

98 POSLOVENIL RADO BORDON

»Ta je bil pa krepak,« je rekla. »Ta je bil pa zares krepak. Nikar se ne vznemirjaj, dragi. Pojdi proč od tod. Pojdi še enkrat zajtrkovat.«

»Ostal bom tu,« sem rekel.

V bolnišnico sva bila prišla okrog tretje ure zjutraj. Opoldne pa je bila Catherine še vedno v porodniški sobi. Popadki so spet ponehali. Bila je videti zelo utrujena in izmučena, toda še vedno je bila dobre volje.

»Prav nič dobra nisem, dragi,« je rekla. »Zelo mi je žal. Mislila sem, da bo šlo zlahka. Zdaj... zdaj spet prihaja...« Segla je z roko po maski in si jo spet položila čez obraz. Zdravnik je zasukal gumb in jo opazoval. Že čez nekaj hipov je bilo popadka konec.

»Ni bilo kdo ve kaj,« je rekla Catherine. Nasmehnila se je. »Že vsa sem pijana od tega plina. Krasno je.«

»Vzela ga bova nekaj domov,« sem rekel.

»Zdaj spet prihaja nov,« je rekla Catherine.

Zdravnik je obrnil gumb in pogledal na svojo uro.

»Kakšni presledki so zdaj?« sem vprašal.

»Približno vsako minuto.«

»Kaj ne boste obedovali?«

»Kmalu,« je odvrnil.

»Morate nekaj pojesti, gospod doktor,« je rekla Catherine. »Žal mi je, da gre z mano tako počasi. Kaj mi ne bi mogel ta čas pomagati moj mož?«

»Če želite,« je rekel zdravnik. »Obrnite ga na številko dve.«

»Razumem,« sem odvrnil. Na številčnici je bil kazalec, ki se je premikal z ročajem.

»Daj mi zdaj,« je rekla Catherine.

Pritiskala si je masko tesno k obrazu. Zasukal sem kazalec na številko dve, ko pa je Catherine odložila masko, sem kazalec spet obrnil nazaj. Bilo je prav dobro, da mi je zdravnik dal nekaj početi.

»Si ti to napravil, dragi?« me je vprašala Catherine. Pobožala me je po roki.

»Seveda.«

»Tako ljubek si.« Bila je nekoliko omamljena od plina.

»Pojedel bom nekaj s pladnja v sosednji sobi,« je rekel zdravnik. »Lahko me vsak hip pokličete.«

Medtem ko je čas potekal, sem ga opazoval, kako jé, čez nekaj časa pa sem ga videl, kako leži in kadi cigareto. Catherine je postajala čedalje bolj utrujena.

»Misliš, da bom sploh kdaj rodila tega otroka?« me je vprašala.

»Da, seveda ga boš.«

»Prizadevam si, kolikor morem. Napenjam se, toda zaman. Zdaj prihaja. Daj mi spet!«

Okrog dveh sem odšel h kosilu. V kavarni je ob kavi in kozarcih s češnjevcem sedelo pri mizah nekaj ljudi. Sédel sem za mizo.

»Bi lahko nekaj jedel?« sem vprašal natakarja.

»Čas za kosilo je že minil.«

»Kaj nimate ničesar ob vsakem času?«

»Lahko dobite choucroute.«*

»Dajte mi choucroute in pivo.«

»Čašo ali vrč?«

»Čašo svetlega.«

Natakar je prinesel krožnik kislega zelja z rezino gnjati na vrhu in s klobasico, ki je bila zavita v list zelja, namočenega v toplo vino. Jedel sem in pil pivo. Bil sem hudo lačen. Opazoval sem ljudi, ki so sedeli za mizami v kavarni. Pri neki mizi so igrali na karte. Dva možakarja pri mizi poleg mene sta se pogovarjala in kadila.

Kavarna je bila polna dima. Pri točajni mizi, kjer sem bil zajtrkoval, so bili zdaj trije ljudje: neki starec, okrogla ženska v črni obleki, ki je sedela za točajno mizo in zapisovala vse, kar so nosili na mize, ter deček s predpasnikom. Vpraševal sem se, koliko otrok bi utegnila imeti ta ženska in kakšni so videti.

Ko sem opravil s kislim zeljem, sem se vrnil v bolnišnico. Ulica je bila zdaj popolnoma čista. Smetnjakov ni bilo več. Dan je bil oblačen, toda sonce si je prizadevalo, da bi prisijalo. Peljal sem se gor z dvigalom, stopil iz njega in se odpravil po hodniku do Catherinine sobe, kjer sem bil pustil svoj beli plašč. Oblekel sem ga in ga zadaj, na tilniku, spel.

Pogledal sem se v zrcalo in ugotovil, da sem videti kot kak sleparski zdravnik z brado. Potem sem po hodniku odšel do porodniške sobe. Vrata so bila zaprta in sem potrkal. Nihče ni odgovoril, zato sem pritisnil na kljuko in stopil v sobo. Zdravnik je sedel poleg Catherine. Bolničarka je nekaj počela na drugem koncu sobe.

»Tu je vaš mož,« je rekel zdravnik.

»Oh, dragi, najčudovitejšega doktorja imam,« je rekla Catherine z zelo čudnim glasom. »Pripoveduje mi najčudovitejše zgodbe, in ko me popadki preveč mučijo, mi jih takoj ublaži. Čudovit je. Čudoviti ste, gospod doktor.«

»Pijana si,« sem rekel.

»Vem,« je rekla Catherine. »Toda ne bi mi bil smel reči tega.« Nato pa: »Dajte mi spet. Dajte mi spet.«

Zgrabila je masko ter dihala kratko, globoko in z muko, medtem ko je respirator škripal. Potem je globoko vdihnila, zdravnik pa je stegnil levo roko in ji snel masko.

»Ta je bil zelo močan,« je rekla Catherine. Njen glas je bil zelo čuden. »Zdaj ne bom več umrla, dragi. Je že minilo, ko bi bila skoraj umrla. Kaj nisi vesel?«

»Glej, da ne pride več do tega.«

»Ne bo. Saj se niti ne bojim tega. Ne bom umrla, dragi.«

»Ne boste menda storili take neumnosti,« je rekel zdravnik. »Menda ne mislite umreti in zapustiti svojega moža.«

»Ah, ne. Ne bom umrla. Ne bi hotela umreti. Neumno je umreti. Zdaj spet prihaja. Dajte mi spet.«

* Kislo zelje (franc.) — Op. prev.